

De confessione

dicta q̄ fuerint. et de non respondendo ea curiose interrogantib; moneat. ¶ Deniq; reliqua multa tradi potuerat quorum nonnulla iam cōscripsi. p̄m latino eloq̄o p̄m in gallico in varijs tractatulis. Et alij doctores longe ampliora vtilioraq;. At vero hec interim pro sui breuitate ne fastidio sint/sufficiant. Et quia si quis ad opus hoc saluberrimū bona fide procefferit/ ille plus exercendo et orando q̄ legendo erudietur atq; proficiet. ¶ Finit.

A Tractatus eiusdem doctoris de confessione molliciei.

Quidam magister in theologia parisijs per experientiam multā et studiū diligens/ cū auxilio dei piā sedulitate inuocato compit hec que

inferius scribūtur plurimū efficacia esse/ ad extrahendū a cordib; confitentū presertim iuuenū/ saniam abhorrabile peccati illius detestabilis/ qd̄ dicit mollicies/ et consequēter illaz que contra nature iura transit in p̄sonam alterā. quia nisi cōfessor sit solers et circūspectus circa inquisitionē huiusmodi pctōz/ vix aut raro poterit extrahere ab ore infectozū talibus vicijs. vt illa sponte fateant. ¶ Lector autē obscenitatem materie ac verborū/ excusatā habeat/ ob necessitatē docendor; remedioz. ¶ Igitur post aliqua colloq̄a de alijs materijs aut vicijs/ familiariter ac affabiliter/ nō austere facta/ descendat gradatim et quasi ab obliquo cōfessor ad inquisitionē huiusmodi pcti sic dicēdo.

Adice recordar; q̄ vnq; in puericia tua circa x aut xij annos/ tua virga vel membrū pudēdi fuerit erecta. Si dicit q̄ nō statim conuincit mendaciū. et q̄ vult fingere et timer capi. quia cōstat hoc omnib; pueris nō viciatis corpe/ dū calefacti sunt in lecto vel alias sepe cōtingere. Idcirco magis ac magis aperte debet vrgeri vt dicat veritatē. Itē cōfessor si ille sit iuuenis p̄cipue Amice. Nūquid istd̄ erat indecēs? Quid ergo faciebas vt nō erigeret? Et di

catur hoc vultu tranquillo/ vt appareat q̄ illd̄ qd̄ q̄rit/ nō sit inhonestū. vel silendū s; q̄si remediū p̄tra p̄fatā erectōis p̄resam inhonestatē. ¶ Inolite r̄ndere plane/ petat p̄nr. Amice nūqd̄ palpabas aut fricabas virgā tuā/ quemadmodū pueri solēt Si omnino dicat q̄ nunq; tenuit in statu tali vel fricuit/ non potest vltra progredi/ nisi ammirādo et dicendo/ q̄ nō est credibile/ hortādo q̄ sit memor salutis sue/ q̄ est coram deo/ et q̄ est grauissimū in confessiōe mentiri. et similia. Si vero dicat q̄ tenuit et fricuit Amice bene credo/ sed p̄ q̄stum spacium? p̄ horam vel dimidiā? et vtrum tamdū q̄ virga nō plus erigeret/ et proferrat hoc quasi p̄fessor nō reputaret hoc in solitum vel peccatū. Si respondeat cōfessus q̄ ita fecit/ tūc habetur intentū/ q̄ talis veraciter cōmisit pctm molliciei/ etiaz si p̄pter etatē nō fuerit subsecuta pollutio quoniā ibi est complementū delectatiōis illecebrose/ et forsitan pdidit virginitatē salte; ai/ et magis pdidit: q̄ si pro illa etate iuisset ad mulieres. Forte tamē probabiliter dici potest. ¶ Et p̄ penitentia virginitas reparatur in nō polluta/ sicut de mentali corruptōne/ que fit in cōsensu intrinseco esse dicim; dum corpalis defloratio seu pollutio nō est subsecuta. ¶ Istis igitur habitis/ debet tūc vehemēter increpare et detestari viciū illud/ et ostendi qualr̄ dicat audacter alia/ quoniā istud est pessimum. Quo facto poterit haberi facilliter alie circūstantie. Et si in dimissione virge post confricatōnem/ aliq; humor exibat vel si fricauerit virgā alterius socij sui. aut si aliquis fricauerit suam/ et consequenter descendēdo ad species magis sp̄ales peccati sodomitici. ¶ Considerabat p̄terea idem magister/ vt similes interrogatiōes paucis variatis/ fierent etiā prouectis viris/ aut feminis/ qz p̄ experientia crebra/ reperit multos adultos infectos fuisse tali vicio qui nūq; confessi sunt p̄ prius Alii qui ex pudore primo et postmodū ex obliuione. Aliqui semp ex pudore/ ita etiā vt dicerent se habuisse propositū nunq; cōfitendi. Aliqui qz nunq; (vt dicebant) talia fuerant ab eis a cōfessorib; suis inq̄sita. ¶ Rursus p̄pter experientias plurimas consulebat idem magister/ vt seruata honestatez modestia/ que posset seruari/ pueri monerent. Nūc a pentib;/ nūc a mgris

B

maxime ad ptem/et quasi ex indirecto ne
 vnq̄ se fricarent vel palparent in puden-
 dis suis/asserendo grauitatem pct̄i z quo
 modo p talia possent virginitatē pdere/
 et damnari pp̄. **V**ultos quippe co-
 gnouit se p ignorantia extantes/dicen-
 tes se nunq̄ audiuisse vel sciuisse/ q̄ ta-
 lis tactus esset pct̄m/ ex quo nō habebāt
 voluntatē cognoscendi carnaliter mulie-
 res. Valent insup ista ad aliō/quoniā p̄
 perpetratiōem pct̄i/citius cōfiterē sicutz
 de mulierum copula cōfiterē etiā verecū
 dissimī pueri. **D**emum videbat eide-
 magistro/nō adeo timendū esse illud q̄ q̄
 dam timuerūt/ ne scz pueri docerent ma-
 la agere. Videmus enī q̄ ex corruptōne
 nature/pueri etiā triennes vel quinquē-
 nes. vehementer sunt inclinati talia age-
 re/quia sentiūt ibi quēdā pruritum inco-
 gnitū/ dum stat erectio/ arbitranz lici-
 tum esse/q̄ se fricent ibi. z se palpant z tra-
 cent/ sicut in alijs locis dū prurit⁹ inest
 saltem non aduertunt. Quo fit vt ex con-
 suetudine crescat cū etate delectatio. Ac
 proinde labunt in pprie dictam mollicie
 vel sodomā/ex actu tali qui primitus ab
 eis nō putabat illicitus. **P**ostremo nō
 reuocabat in dubiū ipe magister quin to-
 lerabilius esset aliquos forsan ex tali do-
 ctrina doceri ad male agendū de per acci-
 dens/q̄ ita passim damnabilit viciū ino-
 lere/ z absq̄ confessiōis necessario reme-
 dio derelinquere. **P**reterea cōsuebat
 vt nec p iocū nec aliter/ pueri aut puelle
 oscularent/ aut nuda manu tractarentur
 nec diu figerētur oculi in eoz decore. z lo-
 quendo cū eis dicerent verba salubria ca-
 sta sobria z modesta/nec recipentur solita-
 rie/ nisi forsan in sacro loco in visu om-
 niū. z breuiter hic ab omī specie mala sin-
 gulariter abstinentū. Sūt enim q̄si pue-
 stipule p quas nōnunq̄ diabolus gran-
 de suscitāt inflammatōez. q̄uis ab initio
 quandoq̄ nō apparet. **L**eterū sibi pla-
 cebat plurimū cōsuetudo patrie illi⁹. vbi
 pueri cubant solī. Abhorrebat insuper q̄
 iuuenes dolicapaces pueri aut puelle aut
 iuuenes cū senioribus/ q̄sumcūq̄ ppin-
 quis in genere eodē lecto vterētur. aut q̄
 se inde per ludum vel alias in nudo ptra-
 ctarent. cognoscebat enī que ex talibz hor-
 renda facinora prodierāt. **T**andē mo-
 nebat cōfessos sibi sup hac feda (de neces-

sitate tamē ad remediendū tractāda) ma-
 teria de aliq̄bus. **P**rimo q̄ si aliquē so-
 ciorum suorum cognoscerēt nunc vel in
 posterū tali vicio infectū/rep̄ehēderent
 eum secrete vt desisteret z cōfiteret/osten-
 dēdo pct̄i turpitudinē z detestatiōez/ex di-
 ctis confessorū vel alijs/z ex legibz publi-
 cis/que penā ignis infligit/z exhorren-
 da fulminatiōe q̄nq̄ ciuitatum z silibus
Secundo vt sobrie vineret/abstinen-
 do a speciebz/z vino forti z multo z alijs
 inflammatiuis adueneret. z sup omnia caue-
 rent a societariibz puerf/vbi colloq̄a pra-
 ua/z gestus ipudici fiūt i lecto absq̄ doz
 mitōne Item dicebat p summo remedio
 occurrendū esse principio tentatiōis/fm
 oīm sanctorū doctrinā quottidie exptā
 z p similitudinē de inflammatōe materia-
 li. **A**d hoc agendū dicebat expedire cer-
 tas oratiōnes quasdam puas/quasdam ma-
 gnas. memoriter habere. que statim dice-
 ret pcutiēdo pecc⁹ vel lesionē etiā corpale
 alicui inferendo/vel aq̄ frigida se spergen-
 do. vel surgendo a lecto. z similia. Sole-
 bat inducere exempla sanctorū. vt benedi-
 cti Anthonij bernardi sancti thome. z ali-
 orum patrū/ que cōmemorare longū est.
 Illa tamen in promptu scire magnā ha-
 bet vtilitatem. **I**nter alia sibi placebat
 multū id qd agebat quidā iuuenis in p-
 mo tempraōis occurso quasi enī videret
 facialiter dyabolū spuebat in terrā/dicen-
 do p̄f p̄f miser dānate demō. q̄ ego tibi
 consentiā/q̄ sic offendam deū meū z pa-
 trem meū/z de templo suo faciā sterquilī-
 niū fedissimū/absit absit/abi hinc in ma-
 lam horā. et similia. Quandoq̄ preterea
 ad animā suaz. quādoq̄ ad corpus. quā-
 doq̄ ad angelū. nūc ad deum/nūc ad ali-
 quē sanctorū/ collocutiōem z querelā rei
 tali cōgruam medicantē proferebat. aut
 animo reuoluebat. **O**ratiōnes z cōmen-
 date ad hoc cū magna fide z conatu z hu-
 militate z pfunda recognitiōe proprie fra-
 gilitatis/sunt hec dicende. aut siles Cor-
 mundum crea in me deus. **A**re igne san-
 ctispiritus Sancta virgo virginū ora p
 me. **A**d sanctos alios z sanctas Exurgat
 deus z dissipent inimici eius. **S**aluum
 me fac de⁹ quoniā intrauert aque vsq̄ ad
 animā meā. **D**eniq̄ locum p̄cipū in
 peccato hoc habet antidotū illō quod in
 alia scedula explicatū est/ de imponendo

p

De remedio

scilz saltem ad graue penā in casu recidi-
uarōis / ibidē videat / vel aliter exoretur
ille a quo solo homo habet vt sit cōtinēs
qui et donum hoc negare nescit / fideliter
orantibz / q̄ta cōtumeliosum nature hu-
mane / p nobis ab eodē a sumpte facinus
dignetur radicatus extirpare / qui est be-
nedictus in secula seculorū. Amen.

Finit.

Tractat^o de reme-
dijs p̄tra recidiuū peccati fm exercitijs z
doctrinā eiusdem magistri Johannis de
Berson.

Habz hoc pro-
p̄riū ars quelibet / vt facilio-
ri p̄pendio ad finē ducat op-
tatiū. Admirari p̄terea nemo
debet / si in animaz regimie / quod est ars
artiū / expti in ea / facilioza sciunt z dant re-
media p̄tra morbos vicioz / p̄sertim in fo-
ro consciētie. Ubi maxime locū habz illa
p̄pi formidabilis sententia. Si cecus ce-
co ducati p̄beat / ambo infoueā cadūt.
Placuit id circo scriptis mandare / breuē
se habendi formā / quam quidā magister
in theologia parisiē / fide moribus z do-
ctrina probatus obseruabat / z obseruare
consulebat p̄cipue p̄tra recidiuū in pec-
cato vel pctis / ad que confessus se nimis
sentit inclinati. **D**e p̄teritis itaqz dabat
satis tolerabile penitentiā / attentis mori-
bus z etate confitētis / z nō nisi de consen-
su suo / vt esse sine camisiayno die in ebdo-
mada / p̄ annum vel tres abstinere aut vi-
cilicio z similia. Itē q̄ prima vice cōfessi-
onis alicui^o peccati in ueterati seu detesta-
bilis ob recordatōem facte gratie q̄ vitiū
illō detectū erat aptum z sanatiū / iniunge-
bat. vt toto tpe vite sue p̄fessus diceret q̄li-
bet die p̄r n̄r / z aue maria. semel in mane /
z semel in sero. Aut miserere mei de^o. Vel
simile aliqd. Et i istis si cadebat obliuio
aut impedimentū legitimū. benevolebat
vt alio die posset fieri sile vel equiualens.
Sed ad puidendū futuro casui z recidi-
uo in morbū pcti / q̄ semp est deterioz / ma-
iore operā dabat z studiosius inuigilabat
sic agēdo. **U**t simul etiā de p̄teritis penitē-
tiā daret. in q̄ntū resistere pctō p̄suetō / pe-
nalitat^{is} multū bz z meriti. In iungebat igit^{ur}
nō p̄petuo sed ad tps certū. longi^o aut bre-

ui^o / fm voluntatē z dispositōem cōfētis
q̄ idē confitēs p̄ qualibet vice q̄ incidere
tale pctū qd̄ volebat ex toto sanare / aliq̄
de subsequētibz adimpleret. vel omnia. fm
tres satisfactōis ptes. **P**mo q̄ in casu illo
teneret vno die ieiunari / infra tres dies in
pane z aq̄ ieiunare. **S**cōda diceret certum
psalmoz numerū. **T**ertio si foret sui iuris
daret in eccliam certū. iocale. aut aliō bñ
carū sibi aut summā pecunie. fm q̄litate
diuitiaz suaz. infra tres dies. **Q**uarto in-
fra illō triū diez spacium / teneret cōfiteri
Quinto nōnunq̄ addebat q̄ siq̄s vehe-
mēter tēptaret facere pctm tale z oīno de-
liberaret intra se sic agere. nihilomin^o an-
tea teneret dicere sub iuramēto septē psal-
mos. aut flectere genua pluries aū imagi-
nē crucifixi. aut beate virginis. aut alicuius
sc̄toz. p̄t^o q̄ opus illō nefariū p̄petraret.
Sic enī forsitan miserabit de^o. z orando
sic / vel hūiliādo se / faciet in tēptatōe dñs
p̄uentū. et mitigabit maris fluctus susci-
tatos. **C**omptum est remedia hec / cum
adiutorio diuine gratie. esse efficacissima
tam in foro penitentię q̄ extra. si velut hō
bona fide / z nō illusorie / cōuertit a via sua
mala z saluari. **S**ic enī fieri videm^o i fo-
ro exteriori publico. vt pene certe tarent^{ur}
ad rebelles p̄p̄cedū. **S**ic dñe. sic in cha-
mo z freno maxillas eoz p̄stringe / q̄ non
appropiāt ad te. z p̄pelle intrare si voca-
re parz est. **S**ic que admodū **H**aso ait. **U**t
corp^o redimas / ferrū patieris z ignes. **U**t
valeas aio multa ferenda tuo. **L**am ve-
ro vilitatis penitētie talis / reddebat a p̄-
ori idē magister. **Q**uā inq̄t fm **A**rist. z ex-
p̄ientia. **I**ncōtinens aū tēptatōez bñ deli-
berat z eligit. sed adueniēte tyr̄gēte tēpra-
tiōe / vincit labit z succūbit. **T**urbat q̄ppe
iudiciū rōnis. z obnubilat. p̄pter tractum
motūq̄ sensitiui appetit^o. ita vt nō posset
h̄re cogitatōez de deo z honestate p̄fectar^o
integritatē solidā. que admodū siq̄s somno
lentia q̄dā / sero p̄zemat. **E**st p̄terea salu-
berrimū vt p̄ aliqd̄ terribile p̄ns / aut qua-
si p̄ns / ipse terreat. z quasi sopitus suscite-
tur viuificetq̄ ad nō cōsentiendū tēptatō-
ni. **N**eq̄ enī aliq̄s est tā acri tēptatōi pul-
satus. in carne vel aliter / quin ex toto vel
magna pte desisteret ab impletōe tēptatō-
nis sue / si p̄ certo crederet q̄ in corp^o vel in
mēbris vel bonis / graue damnū statū eēt
incururus. **V**igilaret siquidē tunc ratō

intra se. et forti voce clamaret. qd cogitas quid tibi vis. quorsum tendis. Nunquid vis p quadā leui tempraōe aut delectatōe ne sordida/ que subito in penā et fastidiū cōuersa erit/ hōc vel illud subire detrimētum. Nō tibi sic expedit. Int̄ hec aut filia verba/ resiliere incipiet a cogitatōe maligna et auertet paulatim oculos rōis ab ea. fiet quoq; istō cū adiutorio rōis/ et cum confessione pctōz/ vel alijs cōgruis remedijs/ vt cesset illud miserabile rēpraōnis incendiū. qz et cessabit cogitatuū sordido rū sufflatio. **D** Deinceps respōdebat idē magister ad duas obiectōes fieri possibilis. qm̄ timor ille seruilis/ videt euacuare meritū resistendi pctō. Et illic p̄terea: trāsgressiōis piculū. De p̄rio dicebat. q; ex quo pena ista/ vltro imposita erat. et propter deū/ ex illa radice primaria bona germinabat pullulabatq; meritū. Quāuis enī nō ita sincera atq; laudabilis sit hmōi resistentia/ et cessatio a pctō in casu p̄dicto quē ad modū est in virtuoso/ qui p̄cise p̄pter deū pctā deserit/ nihilomin⁹ resistentia talis/ bona est et salte inductiua virtutis. Sicut de timore seruili/ respectu timorū casti/ doctores determināt. Quāq; ibi nō sit timor tantūmō seruilis. sed in sua radice primaria/ filialis et castus. Resultat in sup meritū ex approbatōe seq̄nti. dū gaudebit incōtinens trāsacta tempraōe nō consensisse pctō. Demum qualr ibi eēt timor simplicit̄ seruilis. cū posset cōfessus ab ista liberari pena nō implēdo penitentia. attamē implet. qz deo et sacerdoti suo/ vult obediēs esse. Et hic sumi p̄t/ grāta et pulcra p̄sideratio p̄ sponte vouētibus ac religionem intrātibz. **A**d alterā obiectiōz dicebat sibi fieri posse ad improbatōnem oīm religionū. omniūq; votoz salubriū. si sic oīs penitētie susceptō/ piculosa eēt. Sic et de r̄ supiores in suis p̄ceptis et legibus culparēt. Euitat etiā piculū sufficenter p̄ hoc q; nō nisi cōsensu habito confessi/ et ad tps nō p̄petuo/ tales penitētie siue obligatōes imponūt. Siue igit fiat p̄ tps ista transgressio/ aut si diabolo p̄gente fieret/ pene solui p̄nt et ita hō a noua trāsgressiōe liber erit. imo et op⁹ bonū faciet. q; si transacto tpe statuto/ remediū videret inefficax aut in deter⁹ vertat. poterit omitti. Si p̄o sit vtile sicut sperādū est/ rursus valebit iterari. Deniq; et si salu

bre antidotū/ ob egrotātis inobediētia pestifera fiat. medic⁹ culpa caret. **S**ubinde p̄dicit magister aliō adijciebat documentū. Itaq; si videbat pueros aut alios simplices/ min⁹ cogitare p̄cepta dei. et ex hoc liberi⁹ peccare. reddebat eos magis timidos et cautos cōtra pctm̄/ p̄ pmissiōes exp̄ssas in manibz suis factas/ de cauēdo deinceps de tali vel tali pctō. p̄ hoc enī p̄missionē in baptismo factā de obseruatōne legis xp̄i/ tanq; abolitā a memoria/ vel trāsgressam/ renouabat. et p̄ modū cuiusdā recognitōnis/ itez p̄mittēdo repabat. Sic moyses et Josue/ respectu filioz israhel. Sic plerūq; hoīes post primam confederatōez/ sedus antiquū retractāt et ineūt. Neq; arbitret aliq; p̄missionē talem p̄tere discrimini aut fractōez ei⁹ esse casum specialiter resuatuū/ qm̄ nullū ibi votū est cū nō nisi respectu illoz q; alias eēt licita et qb; confitēs implicite vel explicite p̄missionē talē facit aut renouat scz q; p̄tra dei p̄cepta decetero mortālī nō peccabit. Erit attm̄ transgressio de p̄ accidēs deterior/ qz et cognitio diuini p̄cepti iā sibi effecta est lucidior. **R**ursus idē magister p̄uidebat diligenter/ ne cōfessus su⁹/ eēt deinceps occasio p̄marie corruptōis aliozū p̄sertim iuuenū. et q; sibi sufficeret damnatio p̄ditioq; pp̄ria/ specialit̄ in pctis grauioribz et abominandis. imo nec noiandis palam. Ne p̄ias aures polluat occurrebant/ diligenter p̄uidendo. v̄is oīb⁹. cōminatiōe penariū et obligatōe/ ne p̄fessus trāsiret in deteriore sp̄m̄/ ex societate seu cōicatōe p̄uersa/ et explicabat qn̄q; p̄ticulāri⁹ sicut clam et secreta fieri p̄t/ dum videbat oportunū. Valebat enī p̄fessum suū dimittere/ et tolerare in sua libertate q; ad pctā aliq; min⁹ grauiā. quā ita eūdē vige re ab oīm pte/ vt ad deteriora laberet. Quā autē et qliter illud fiendū est. magis docebit virtus et ars et v̄ctio sancti sp̄s et circūstantiaz oīm p̄ticulāriū consideratō q; scriptis aut verbis possit edoceri. **P**ostremo dabat cōsiliū idē magister/ vt p̄fitētes nō refugerēt/ s; p̄ dono maris reputarēt/ h̄re p̄itos cōfessores/ moribz scientia et lōgo exp̄m̄to p̄batos q; q̄rerēt nō questū pp̄rium/ s; sincero corde salutē aīarū/ et itez p̄ cōgruis remedijs p̄ singulā vicia. laudauit plimū/ summā scz de vicior et vitubz. laudabat deniq; p̄ bonis effecti/

De modo confessionis carthu.

bus generādis/ libenter cōuersari cū viris bonis et deuotis. q̄r vor diuina est. Lum sancto sc̄tus est. Eoz itaq; colloq̄a/ sunt ignita uehemēter/ et stimulat̄ia ad virtutē. S̄z sanctoz pat̄z vite et exēpla frequēter et attēte lecta. uehemēter pficiūt/ ad in/ fundendū cordib; n̄ris diuini amoris affectū/ vt deū in oib; et sup oīa diligētes. p/ m̄litiōes suas q̄ omne desiderū superant sequamur. Amen. **S̄nis.**

P Reterea ille circūstātie q̄ habēt p̄ hūc versum/ in q̄rēde sunt in cōfessioe a cōfessore. Quis/ q̄d/ vbi/ q̄b; auxilijs/ cur/ quō/ q̄n. Per q̄s intelligit an sit iuuenis vel senex/ clericus aut laicus. solutus aut ligatus. Per q̄d an sit res sacra vel nō. Per vbi an sit in loco sacro vel nō. publico vel puato. Per q̄b; auxilijs an cū pugno baclo aut gladio. Per cur/ q̄ intentōe an rōne vidi/ cte inferēde vel iniurie repellēde. Per quō an pcusserit aliquem fortiter/ vel remisit. Per q̄n intelligit an in q̄dragesima aut i alio tpe sancto/ vel aliter. Tempus. locus modus. numerus. mora. sciētia. eras.

Responsio eiusdem

sup quēstioe sibi facta p̄ vicariū domo carthuse/ de statuto ord̄is eiusdē q̄ cōmissi ad cōfessiones audiendas/ nō absoluāt a mortali certo. sed remittāt p̄itentē ad superiorē suum.

Confessio sacramentalis. fundat in solo iure diuino et euāgelico sup illo Q̄d cūq; ligaueris sup terrā etc. Confessio sacralis sic nō potuit institui nisi a solo deo. sic non destitui pōt ab hoīe puro. Als papa posset nō obligari ad confessionē sacramentalem. Confessio sacralis nō obligat ad venialium cōfessionē de se et de necessitate salutis. q̄ nō tollit caritatē. et iō sine cōfessione taliū/ stat salutis. Confessio sacralis/ nō d̄z extēdi p̄ hoīes puros. vt aliq̄s peccata venialia cōfiteat nisi velit. Sequit̄ ex p̄cedentib; Immo nec d̄nt fieri refuatiōes nisi in grauib; culpīs. Pōt at̄ dici grauis culpa q̄ transit in op̄ cū consensu. et delibēratōe p̄fecta. aut cū graui scādalo alioz. Confessio sacralis nō obligat de se. vt hō bis cōfiteat idē pctm̄ etiā mortale. nisi p̄fites velit. Rō q̄ lex diuina nō obligat nisi semel p̄fiteri. et hoc p̄ se. et nisi velit hō

Confessio sacramentalis nō d̄z coartari p̄ referuatōes/ casuū p̄fertim occultoz/ contra vel p̄ter legē euāgelice libertatis. s̄z dā dus est loc̄ timori altissimi. Alioq̄n timeatur illa phariseoz culpa. Alligāt onera grauiā et ip̄ortabilia hūeris hoīm. digito at̄ suo nolūt ea mouere. fit rursus aliq̄n vt q̄ nimis emūget eliciat sanguinē et fiat cā fictōis. Confessio sacramentalis/ tali et tāto claudi d̄z sigillo secreti/ vt nec verbo nec signo/ quolibet reuelat̄/ aut reuelari p̄babilit̄ estimeat. Facit ad hoc exp̄ssa dēterminatio ecclesie. cū naturali rōe. Confessio sacramentalis de pctis occultis/ raro et cautissime debet remitti ad supiores/ h̄ntes iurisdictionē coercitiuā in publicis q̄les sunt abbates et priores in religiōibus q̄ facilis orit̄ suspitio ap̄ correctos publice. q̄ occulta cōfessio per eos facta ledat. Sed etiā debent instrui cōfessi. q̄ cōfessio secreta de publicis/ nō liberat eos. q̄n possunt aut debeāt publice punitōi subiaccere. Confessio sacramentalis/ pōt quōq; rōnabiliter et fructuose dimitti de venialib; p̄t etiā aliq̄n fieri fructuose. Qualiter hoc et quādo. docere d̄z vncio sp̄s̄s̄cti/ cū p̄silio xp̄iane prudētie. Confessio sacramentalis pōt aliq̄n repeti fructuose de mortalib; iā cōfessis. sed obligatio pluries illa cōfiteri pōt reddi viciosa. q̄ nimis onerosa. Confessio sacramentalis p̄t sepe fieri sub cōditiōe. tā p̄pter ignoratiā facti. q̄ necit sepe hō quid et quāter fecit. q̄ p̄pter ignorantia iuris. q̄ neq̄t in plurib; a venialibus mortale discerni. Confessio sacramentalis facta sub cōditiōe modis tactis aut alias legitime pōt habere seu recipe absolutōez absolutā/ sub hac forma. Ego absoluo te in noīe patris et filij sp̄s̄s̄cti. Que forma sufficiens est et secura. cū intētiōe debita cōfessoris ad absolutiōnē de peccat̄. imo et excōicatiōib; in foro conscie. Nec oportet imo sepe nō expedit/ multiplicare sermōnē absolutiōnis. Ut dicēdo si et inq̄ntū possum. et dicēdo de contritis peccat̄ et oblitis. et de tali vel tali excōicatiōe. si et inquantū indiges. cū silibus. q̄ addita plus officiūt sepe vel p̄turbant/ q̄ pficiant vel ferent. Sup hoc notet̄ hec doctrina. Absolutio sacramentalis potest delere peccata que nondū erant contrita. sed solum mō attrita. Rursus oblita pctā nō delent̄ virtute absolutiōnis sacramentalis. quin

homo postmodum teneat illa confiteri dum redeant ad memoriā. sed si non redeunt. nihilominus homo saluabit si fecerit sufficientem diligentiam recordandi. cum de non obliget ad impossibile. **E**st igitur additio frustra cum dicitur de obliuio. Similiter cum dicitur de contritis potest esse notoria. Similiter et male exprimitur si et in quantum possum et de beo. Sufficit ei quod intentio sit bene regulata. **P**er ad extremum quam notoria sit obliuio peccatorum. quod non delentur virtute confessionis sacramentalis. ac proinde virtus clauis que remittit magnam partem penarum debitorum. ad huiusmodi peccatorum deletionem non sic efficaciter applicat. putat sit circa peccata que sacramentaliter et expressis sunt confessis.

Adhuc de eodem statuto.

Item ad questionem sibi factam per vicarium carthusie super statuto carthusie de absolutectione a peccato mortali et de consuetudine ordinis. super hoc respondit. sub correctore cum reuerentia loquendo. non apparet quod talis reseruatō sit conueniens. nec consona euāgelice libertati. quod non tenemur confiteri de venialibus. Et quod ad mortalia distinguenda non est dabilis regula generalis et infallibilis per humanam sapientiam. Propterea talis reseruatō non est nisi laqueus animarum. presertim timoratarum. Potest tamen fieri reseruatō de certis mortalibus manifestis. et que transierunt in opus exterius. quod de cogitationibus notorium est aut inutile reseruatō adhibere. **I**tem idem ad quendam carthusiensem sic scribit. Recepi quod in constitutionibus vestris non dicitur quod omnis mortalis culpa sit maiori reseruatō in foro confessionis. sed quod grauis culpa. Et certe tolerabilis et salubris est hec constitutio. si bene fuerit declarata qualis culpa debeat merito grauis reputari. Et ita saluatur honor patrum constituentium. Et nihilominus euicitur onus inportabile super ceruices peccantium. Qualis autem fieri debeat aut possit interpretari quod est grauis culpa puto notatum fuisse per te in ultimis scriptis licet incultis domino Osualdo respondendo tali questionem. Si de solis venialibus debeant absolui commissa a priore.

Item nota quod nullus tenetur confiteri peccata venialia lege diuina. nisi sit ad hoc specialiter obligatus per votum vel particulare statutum. quale non debet leuiter fieri. Et quoniam

magis expediret cessare a confessione talium quam nimiam incurere solitudinem. que plus impediret aliquam quam fructus confessionis inuaret. Alioquin etiam confessione facta oporteret sepe iterum confiteri. et sic deinceps sine termino. attento quod vix facimus aliquid ubi non possumus rationabiliter formidare de peccato veniali. **F**init.

Sequitur auisamentum eiusdem per modum confessionis in religionibus non lapsis audiendi.

Sicut expediret esse suasi pro prioribus carthusie et celestinis ut eorum superiores haberent a domino papa. latissimam absoluentem in foro penitentiali licentiam. sic apparet mihi quod confessorum ordinati per singulos conuictus habeant magnam et amplam potestatem absoluentem nedum de venialibus solis quod talis esset irrationabilis et intolerabilis restrictio. sed etiam de mortalibus presertim occultis. non quod absolueret de quibus mortalibus. Quia autem deberet remittere ad superiores et quoniam non relinqueret arbitrio confessorum iuxta qualitatem confitentis. Attento primo quod consultum est penitentem mittere in purgatorium cum pura penitentia. quam cum magna non implenda vel forte non aliam confitendo detrudere in infernum. Rursum attento. quod non obstantibus tot decretis super penitentibus iniungendis maior est doctorum sententia quod omnes penitentibus in foro sacramentali sunt arbitrarie intelligendo de peccatis occultis. Ceterum pro manifestis regule et discipline in religionibus ordinate possunt rationabiliter exigi et ab iniuribus. Et hic habet locum quod dicitur in terrore aliorum. et ne facilitas venie incentiuum tribuat delinquendi. et nullo modo de occultis que penitus non confiterentur nisi vellet. licet in hoc se danaret. sed tam horrendo discrimini non occasio prestanta. cum tam misera ve ve ve sit et totiens ex parte fragilitas humane conditionis. **F**init.

Distinctio magistralis et breuis eiusdem de modis excoicationum et irregularitatum et absolutectionis ab eisdem.

Excoicationum tot sunt genera quot excoicationum. et presertim iudicant irregularitates que dicuntur impedimenta ad excoicationes legitimas exercens. **E**xcoicationum alia est naturalis.

De excoīcatōe ⁊ ei' absolutiōe

alia civilis. Naturalis est hec vita corporalis. cui mors opposita potest dici excoīcatio. Civilis est multiplex. Quedā fm leges spectātes ad cōicātōnē tpalem pūitis vite. de qua spectat ad dños legistas. Alia est ecclīastica fm canones ⁊ instituta. que spectant ad aīam/in ordine ad vitā etnā.

Ecclīastica cōicātō de qua magis ad ppositū spectat/cōsiderat duplr. Uno mō ad deū. Alio modo ad primū. **C**ōicātō ad deū. est stat' seu vita grē gratū faciētis. cui opponit generalr oīs excoīcatio q̄ cōtrahit ex mortali pctō. sic q̄ nequeat talis excoīcatus exercere legitimos act' / p̄serti sacramētales sine pctō. **C**ōicātō ad primū seu publica. tractat ⁊ intendit p canoīstas. dñi loquūt de excoīcatōe ⁊ irreglritate.

Est at excoīcatio seu irreglritas / sub duplici dñā. Quedā est oīno sine peccato. quedā ex pctō exīte vel p̄sumpto. **E**xēplū primi sicut bigamia. sicut iudiciū latū in causa sanguinis ex officio. si cur seruūt. sicut lepra. vel mutilatō. vel officiū vile. ⁊ silia. que distrahūt ⁊ impediunt ab exercitio diuinaz ministratiōnū. necnō ⁊ ab ordinū susceptiōe repellunt. **E**xēplū secūdi sicut excoīcatio late sententia ab hoīe vel a iure. p̄pter cōtumaciā verā vel p̄sumptā. **E**t hec est acceptō cōmunissima. q̄ subdividit in varias spēs vel ut inuērabiles. Tñ in generali. Quedā est reseruata pape. sicut etiā irreglritas que cōtrahit ex hmōi excoīcatōe. dū quis se miscet in diuinis excoīcat'. recipiendo vel exercēdo sciēter ⁊ a pposito. **A**ltera est irreglritas que nō ita reseruā. sed eam tollere p̄r sacerdos simplex. sicut in excoīcatōe minori / que suspēdit hoīez a celebratōe. que admodū fit si quis p̄cipauerit sciēter cū excoīcatis. nō tñ in crimine. sed ex quadā verecūda pietate. ⁊ in casib' nō concessis.

Casus at p̄clares huiusmodi suspēnsiōnū ⁊ irreglritatū querēdi sunt a iuristis ⁊ ab institutis religionū seu cōmunitatū. qz cōsurgūt ex sola constitutiōe positina. ⁊ aliqñ sine crimine. licet nō sine rōne. p̄pterea condēnabil est contēptus.

Proinde q̄lis d̄z esse forma absolutōis sup excoīcatōib' ⁊ irreglritatibus in foro exteriori ⁊ publico. sciat a iuristis. qm̄ in foro conscie / nō req̄ritur certa forma. nec de necessitate sacramenti. nec de necessitate p̄cepti. Sed sufficit di-

cere vt supra. Ego absoluo te in noīe patris ⁊ filij ⁊ spūs sc̄i Amen. cū intentōe absolutōdi. Expedi autē vt hec intētiō sit laetissima. que sc̄at super oīni casu in q̄ potest p̄fessor absolueret a sententijs quā de pctis. Et ita sufficit hec forma p oib' sine multiplicatōe verbor. **A**dde q̄ absolutus in foro exteriori de excoīcatōib' tenet nihilomin' causas excoīcatōnū sacramentalr cōfiteri vt q̄ verberauerit clericū. ⁊c. Non enī fit publice sacramentalis cōfessio ad quā obligat ius diuinū.

Et quib' oib' colligi pōt' q̄ multa a p̄fessor addunt frustra in absolutōne sacramentali. ad absolutōnem penitus nihil faciētia. In hoc enī q̄ confessor q̄libet cū intētiōne actuali vel habituali dicit ego te absoluo In noīe pa. ⁊ fi. ⁊ spūs sc̄i. omīa cōprehendit se ⁊ auctoritate mihi cōmissa vel qua fungor. hanc enī conditionē p̄supponit ipsa absolutio. Itē a pctis tuis mihi confessis supflue addit. quoniā de nō cōfessis nō absoluit. Itē et restituo te vnitati sancte ecclīe ⁊ sacramētis eius. Si enī absolutus est. ex se qz fidelis est / iā restitutus est. **L**etere conditiones patent supra.

Vtz vt supra tactū est si q̄s fuerit a iure. vel ab hoīe suspēsus aut maiori excoīcatōe innodat' seu irreglritate irretit' notoria aut cōtumaci aut certe illa q̄ sedi aplice est reseruata. ⁊c. in taliū casuū absolutiōe p̄script' est modus videlz in sacris canonib' vt eo mō nodū religēt q̄ quis fuerat alligatus. Et hec absolutio simplicis sacerdotis transcēdit prātem saltē ex iure positiuo. **S**ilr eodē iure eius prāti ablati sunt casus epales aut alioz superiorum. **S**ilr ⁊ in institutiōib' religionū p̄pter artiorē sui status custodiam que pctā seu casus soli prelato reseruātur q̄uis de per se q̄libet sacerdos ab eisdem posset absolute dūmodo vltra suam potestātē p̄ncipalē non excederet.

Patet quoqz q̄ multa ⁊ in ipsa absolutōe superiorū casuū criminū excoīcatōnū irreglritatū. ⁊c. ab ip̄s platis adiūciāt supflua et nihil ad absolutōem spectantia. **N**ā etiā in talib' sufficit ad cōem formā addere solūmodo clausulā vel clausulas a iure institutas. q̄ bus irretit' enodet seu a nodis absoluat. vt dicēdo auctoritate summi p̄ntificis vel grē aut p̄uilegij cōcessi vel dati. ⁊c. Ego te absoluo a tali excoīcatōne irreglritata.

B

se interdicto suspensione quā tali vel tali sentētia incidisti. zc. sicut cōgruit z autoritas concessa aut virtus grē aplice seu p̄uilegij se extenderit. **Q**uō autē addit in q̄stū gratū in cōspectū diuine maiestatis fuerit zc. nihil facit ad rem.

De iniunctione pe

Sed de iniunctione pe (nitētie. nitētie diuerse sunt opiniones suas rōes adducētes. an añ absolutōem vel post absolutōem in iūgēda sit penitētia q̄ confessionis in diuidua comes est ad hoc enī cōfessio fit quo vuln̄ inflictu detegat. ad hoc penitētia in iūgēda vt vuln̄ detecto salutare remediū adhibeat. Et licz incerte sint penitētie nostre nec q̄ lance diuino iudicio nostre ponderēt offense. in abundāti misericordia ac pietate ipsi hoc concessum est fidelibz. vt sacramto confessionis ac re medio penitētie etiā min̄ sufficiētis iam saltē a mortis eterne sit creptus supplicio qui fuerat dānādus etiā si ob modicē penitētie iniūctioez longius sit cruciādus quibz tamē cruciatibz etiā mltiplex remediū sue sponse aliunde. puidit christ̄ cui propriū est misereri z cui misericordie n̄ est numer̄. **D**e illo autē an ante vel post absolutōez in iūgēda sit penitētia nil videt obesse homi simplici z cōtrito seu dolenti corde ad confessionē veniētī z ad satisfactōez parato. **I**n ipa autē iniunctione penitētie silt̄ occurrit rēphensio sup multiplicatōe p̄boz. penitētie in nullo suffragantiū. Sicut enī confitēs cauere d̄z ne aliqd̄ immisceat qd̄ tantū sacramtū executione in debita. p̄bositate ipoztanā. oñtatione falsa. filatione fraudulēta ac ceteris q̄buslibet malis violēt fructūz ei⁹ tollat ita nō minus ipse cōfessor locū dei tenēs atqz eius gerens vices sacramtō p̄fessionis reuerentiā exhibeat. z eius v̄ba statēta sc̄ta sint pōderata ne z ipse in tali loco adducat quicqz qd̄ eū p̄boz subtilitate nec nō multiplicatōe aut isolita forma plationis possit oñtare maḡ ceteris p̄fessoribz idoneū intelligentē doctiorē sanctiorēqz bis ei ac silt̄b̄ ditionibz plerisqz p̄ nefas p̄fessoribz n̄ solū fama z fauor a lingua sed etiam a manu crescit pecunia. z cathedra moisi quam dñs laudauit. istis atqz alijs modis vertit in cathedras numularioz

et colūbas vendentiū. q̄s idē ipse euerit z de rēplo eiecit. **P** simplicē igit̄ confessio nem z verā vt p̄supponit simplex etiā fiat absolutio aut cū timore z magna cautela ad superiores si oportet remissio iuxta superius dicta. demū p̄ absolutioē vel ante. (qd̄ ad p̄ns nolum⁹ detiare/ eo q̄ n̄ obster huic sac̄o) simplex etiā fiat p̄nie iūctio.

Hoc notabile

qd̄ seq̄t multū recordat cū dicit̄ dñi Joh. gerson ita q̄ videt etiā ab ipso positum

Mota forma absolutiois a peccatis sufficiens z necessaria est. Ego absoluo te. Sz satis p̄ueniēt̄ p̄mittit̄ autoritate ecclie a q̄ p̄fessor accipit p̄tātē absoluēdi in susceptione ord̄is Sed quia illa p̄tās est re tenta in manu superioris nisi committat. ideo d̄z z ord̄is. Et si loco hui⁹ clausule p̄mittat̄ autoritate q̄ fungat̄ n̄ est vis Idē enī valet. Deniqz nota q̄ satis p̄ueniēt̄ apponit̄ in forma supra dicta/ a peccatis tuis. ad denotādū de q̄ fiat absolutio vel de q̄bz. **Q**uō vero dicat̄ a peccatis tuis z a circumstantiis eoz hoc sc̄m/ totalr̄ est superfluum. Quia aut circumstantia est peccati aut n̄. Si sic iā dictū est a peccatis tuis. Si n̄. non cadit sub absolutioe. Itē q̄ dicat̄ de contritis. piculosum est z p̄ esse dānosum. qz nedū contrita sz etiā attrita peccata p̄nt p̄ absolutioē deleri/ p̄ grām post adueniētē. Et melius post declarabit. Hoc autē qd̄ est contritū/ oñino excluderet attrita. sicut albū nigrum. zc. Deniqz hoc est iniucere scrupulū desperationis presertim in mortis articulo existētibus. Nulli enim constare potest si vere de peccatis contratur. Cum igit̄ audit se absolui a contritis incipiet dubitare z vacillare super sua absolutioe. maxime cum inimicus in mortis articulo toto posse insistat ad deiciēdum hoīem a sua spe z fiducia z sepe dolor corporis est vehemens. ita q̄ homo nullam deuotionis gratiā seu contritionem attestantem sentire possit. sicut et etiam in sanitate hominis sepe sine culpa sua propter multas rationes aufertur gratia deuotionis. Tollitur igit̄ per hoc/ fiducia/ vel minuitur. et datur occasio ruine seu desperationi. Et si enim vere ita sit q̄ absqz contritione peccata/ non deleantur. tamē homo sepe veraciter contritur

vel in ipsa absolute cōtritiō virtute sa-
cramenti infundit. et hoc hominē vt pre-
dici latet. et cū audit a cōtritis/ capit oc-
casionem mīsericordiā et dubitandi. et p cō-
sequens piclitandi. **¶** Quid si dicat de ob-
litis. similiter est supflūū. quia nō potest
confitēs de pctis oblitis absolute absol-
ui. qm̄ eē teneat cōfiteri si i futuris recordet

¶ Nec valet dicere q̄ libēter cōfitereris si
ue quē velles cōfiteri si eoz haberes mēo-
riam. qz stare q̄ cōfiteris vellet qm̄ cōfite-
ret. et nō vellet qm̄ recordabit. Aut forte vo-
luntate hz bonā in generali de cōfiterendo
oia que occurrūt/ quā nō haberet de con-
fiterendo si in spēali aliq̄ occurrerent. sicut
manifestū est et declarari posset p sylogis-
mū incontinētis extra passionē existētis.

Et hoc diffuse declarari pōt tempē suoz

¶ Tū male exprimit si et in q̄ntū possum
et debeo. qz si nō p̄t/ nō debet se ingerere
ad audiēdū Et si forte occurrit casus sibi
imptinens. d̄z remittere ad supiorē Sz
sufficit q̄ intētiō cōfessoris sit bñ reglata
Nec est idē dicere. si et in q̄ntū possum et di-
cere. Autoritate mibi p̄missa. qz p̄m̄ mo-
dus loq̄ndi/ est dubitativus et p̄ p̄ns piclo-
sus. vt iā statū supra dictū ē. scōs aut asser-
tiu⁹ Et d̄z intelligi autoritate. i. p̄ autori-
tate **¶** Nota illa p̄dicta In noīe pa. et fi. et
addit ad denotādū q̄ a deo ē qd̄ absoluit.
Uel qz oia sacra fiūt in v̄tute fidei trini-
tatis et passiois Jesu xpi dñi nr̄i Nec ē (vt
thomas dic̄ in tertia pte summe) de suba
absolute. s̄z relinq̄t arbitrio sacerdotis.
q̄ cū sit vt instr̄ alt̄ p̄currēt. siue vt mini-
ster absoluat. p̄uenienter apponit illd̄ qd̄
p̄tinēz ad primā autoritatē dei sc̄z vt dicat
Ego te absoluo in noīe pa. et. Quia tñ h̄
nō ē determinatū ex v̄bis xpi Qd̄cūq̄ liga-
ueris sup terrā et. sicut in baptismo/ talis
appositio ibi. et non in baptismo relinq̄t
arbitrio sacerdotis.

Aliud notabile ei⁹

de vt videt de p̄mis motibz et consensu

¶ Quidā q̄ sunt mor⁹ p̄rio pri-
mi. Et sunt mor⁹ scōs p̄mi. Et
sunt mor⁹ q̄ cōsistūt in cōsensu
¶ Mor⁹ p̄rio primi sunt tres i
quibz nō est aliqd̄ pctm̄ mortale v̄ venia-
le. qz nō attingūt volūtate nec vt libera ē
nec vt natura. Prim⁹ ē titillatio in carne
siue suggestio facta. excitās ad libidinem

Scōs ē delectatō i appetitu sensitivo tā-
tū circa illd̄ qd̄ caro suggerit Tert⁹ ē desi-
deriū ip̄rouisum p̄sequēdi illd̄ in opus
Votus autē scōs p̄mi sunt illi q̄ attrin-
gūt volūtate vt natura et nō vt est arbi-
trio libera seu libatūa. Et sunt tres Pri-
m⁹ ē motus delectatōis in volūtate. p̄dele-
ctādo appetitui sensitivo Scōs est sen-
sus subit⁹ volūtatis in delectatōz. Tert⁹
est sensus subit⁹ seu desideriū p̄sequēdi
in op⁹ In his est tm̄ pctm̄ veniale Ita q̄
in p̄rio gradu est principiū pcti venialis
In scōs mediū In tertio limes seu termi-
n⁹. **¶** Isti sunt cōsensus i q̄bz cadit pctm̄
mortale de pctō saltē qd̄ cadit sub p̄hibi-
tōe. Prim⁹ est cōsensus interpretatiu⁹ in de-
lectatōz. q̄ fit. qm̄ ex delectatiōe volūtatis/
intantū absorbet rō/ vt nō possit intēde-
re iudicio. et volūtās negligit mouerē rōz
ad indicandū et p̄mittit tps̄ trāsire q̄ pos-
sit deliberare. Scōs ē cōsensus ver⁹ in de-
lectatōz. habito etiā iudicio rōis in oppo-
sitū certo. Tert⁹ ē cōsensus in op⁹ ver⁹ et
deliberat⁹. etiā si op⁹ nunq̄ sequitur. qd̄ q̄
de p̄ se est pctm̄ mortale. In ait saluator.
Qui viderit mulierē ad cōcupiscendū eā.
statim mechatus est eam in corde suo.

Opusculū eiusdē

sup absolute confessionis sacramentalis

¶ Ratio tibi par. frat̄ charissi-
me. Pet⁹ p̄rio. si apd̄ aliquē
doctōrē repiat forma auten-
tica absolute sacramentalis
Rūdeo q̄ sic. Et de hoc vi-
deat summa cōfessorū. vel bertelina sup h̄
verbo absolute p̄ma q̄stioe. Vt forma
absolute debeat fieri sub mō indicatio
Et fm̄ illa q̄ repiunt ibidē patebit satis
r̄nsio Ad illd̄ quod scōs pctis. sc̄z q̄ sit for-
ma sufficiens. **¶** Deīn ad tertiu⁹ qd̄ q̄ris
vñ tot v̄arietates in forma ista absolute
nis. Respōdeo/ q̄ ex ignorātia vel negli-
gētia sufficiēt̄ inq̄rendi q̄ agenda sunt
circa sacramta Sz cur plus inq̄s circam
istā formā q̄s circa alias. Ratio vna est qz
alie forme dicūtur publice et inueniūtur
scripte sicq̄ leguntur. Dic autē occulte et
absq̄ libris et arbitris fit negociū. Pōt et
alia rō dari qz act⁹ cōfessionis et absolute
nis/ est quidā act⁹ iudicialis. vbi videretur
sufficere q̄ sacerdos iudex/ explicet sentē-
tiā suam q̄buscūq̄ verbis. dum ramen

intendat absoluere. sicut dicim⁹ in matrimo-
nio q^o p^osensus interior amboz. signi-
ficat⁹ exteri⁹ qualibuscūq³ verbis. immo
z signis. sicut i^o muto. sufficit ad matrimo-
niū contrahendū. ¶ Deniq³ p^o solutione
alioz q^ositoz z declaratione p^omissoz/ scri-
bā tibi modū q^ovtor in h^omoī absolutioni
b^o ¶ Un^o si nihil dubitat de excoīcatione
tracta/ Dico p^oio p^o modū imp^oationis
q^o de p^ogruo p^omittit. Dñs noster Ihs xps
te absoluat. vel parcat tibi de^o. vel dū mo-
ra maior est Misereat tui om^ops deus. zc.
Deinde subiūgo cū int^octione iteriori ab-
soluēdi/ q^ontū possum z fm autoritatē mi-
hi p^omissam Et dico Ego te absoluo a pec-
cat^o tuis In noīe pa. z fi. z s. Amē ¶ Nec
oportet aliū addere. nec istō p^onoīe alijs
nec istō adiectiū oībus. nec istō oblitis
nec illō p^otritis Immo p^ot nocere si ponit
hoc adiectiū p^otritis. cū virtus sacramē-
talis absolutionis valeat sup^o p^octā solum
atrita. licz nondū p^otrita Et ita ē additio
qdā modo distrahēs q^o p^osupponit contri-
tionē p^ocessisse q^o non sp^o p^oreq^orit vt dictū ē
¶ Itē nec oportet addere q^ontū possum z
adhuc min⁹ istō inq^ontū debeo. q^o sepe sa-
cerdos non tenet aut dz absoluere. z ita ē
additio distrahēs. ¶ Itē nec oportet ad-
dere autoritate mihi commissā zc. oīa enī
talia sufficient⁹ sūt z valēt p^o int^octionē in-
teriorē quā h^o sacerdos vel habuit in vo-
lēdo absoluere Un^o p^o regula teneat q^o for-
me sacramtoz dñt eē absolutez nō condi-
tionales Et si opponat q^o in baptismo dz
q^ontū Si tu non es baptisat⁹ e. t. b. zc. Rñ
deo q^o illa conditio non se tenz nec tenere
dz ex p^ote forme s^o solū referēda ē ad expli-
cationē int^octionis quā h^o sacerdos. quā
int^octionē ideo explicat ne p^outet velle ba-
ptisare p^ouez. iā baptisatū. z ita facere iū-
riā sacramto. Un^o apō deū sufficeret inten-
tio interior sine tali explicatione. nisi q^o
sic ecclia voluit fieri cā dicta. Sillē eēt in
dubio q^o aliq³ h^oer de hostia posita añ
eū dū celebrat z nescit plane si consecrata
sit iā vel non. vtp^ota q^o nescit si p^otulerit
sufficient⁹ p^obarz. Tūc si necessaria sit secu-
ritas āplioz/ sufficet q^o homo cū int^octio-
ne ista q^o non itēdit consecrare istā hosti-
am si sit consecrata. dicat p^oba consecratio-
nis. q^ouis tal⁹ repetitio non sit passim fa-
ciēda. nec eēt in h^o assuescēdū ¶ Addat. q^o
p^odicta forma absolutionis sacramtal⁹ suf-

ficit in q^ocunq³ absolutione p^o p^octis siue fi-
at confessio p^o vnā absolutionē iā datā si-
ue non ¶ Nec oportet dicere Absoluo te ab
isto peccato zc. s^o sufficit sicut p^ori⁹ Deniq³
tuti⁹ obfua⁹ breuis z succincta forma ab-
soluēdi p^odicta. q^o dū sūt tot additiones
q^o vel sunt sup^oflue vel q^oz distrahētēs aut
ipeditiue ¶ Letez q^oad absolutōz de excoī-
municatione Rñdet q^o in foro p^oblico nō
sacramtali/ nulla certa forma req^orit suf-
ficet q^o ille q^o h^oz p^oatē iudiciariā. significet
int^octionē suā q^o vult talē absolutū esse. ¶
Porro q^o ad sacramtalē absolutionē q^ovl-
teri⁹ req^orit/ z circa cui⁹ omissionē mlti de-
ficiunt p^ocisa forma non ita req^orit sicut in
alijs sacramtis Un^o ista forma sufficit cū
int^octione interiori sicut p^ori⁹ explicabat.
Ego absoluo te ab excoīcatione vel excoī-
cationib⁹ zc. Et p^ot addi. licz non sit neces-
sariū istō. Et restituo te sacramtis ecclie
z orōib⁹ diuinis In noīe pa. z fi. z s. ¶
Uez q^o ad minorē excoīcationē q^o p^ohibet ex-
p^orticipationē cū excoīcatōis sufficit eadem
forma S^o q^oad excoīcationē largo noīe
dictā q^o p^ohibet ex q^olibet peccato mortali q^o
sepat hoīem a deo. p^oro q^o non req^orit spe-
cial⁹ formula s^o sufficit alia q^o dicta est pro
p^octis ¶ Ampli⁹ p^o q^oad irregularitates cō-
tractas celebrādo i^o excoīcatōe vel alio ta-
li modo/ sicut h^oer in p^ostitutionib⁹ decre-
taliū. forma nō est certa z p^ocise req^osita. cum
sit q^odā act⁹ iudicial⁹ mag⁹ q^odā mō q^o ordi-
nis ¶ H^oilom⁹ p^ot p^ogrue sic dici sicut etiā
p^oriarioz vsus h^oz Ego absoluo te ab ire-
glaritate vel irregularitatib⁹ si sint plures
z restituo te sacramtis ecclie. z dispēso tecū
Et h^o ponūt. p^o futuro tpe vt hō legitie pos-
sit celebrare v^olti sacramtis Deniq³ addit⁹
In noīe pa. z fi. z s. Amē. ¶ Tādē ad id
q^o inquis si sit expediēs in iniūctio-
ne penitentie dicere. Omnia bona q^o facies/
sint tibi. p^o generali penitētia Rñdeo q^o sic
q^o p^o hūc modū/ oīa talia bona. habent. v^o
satisfactoriā. licet non tantundē sicut si
specialiter iniūgerent⁹ z fierent. z hoc pro-
pter obligatōem maiorē z obedientiā in-
de sequentē. Sed nō esset secuz specialiter
iniūgere talia z talia omnia sic debere fi-
eri. propter periculū transgressionis z cul-
pe seu inobediētie inde cōsequētis.

Tenor questionis
de q^o sit sup^oius mētio in summa confessio

rū libro. iij. ti. xxxiij. q. xci. fm quottatōz libri mei sic se habet: quia post cōfessioez cōtriti pectoris. regulariter d3 subseq ab/ solutio sacerdotis. q̄ro an forma absolu- tionis in sacramēto penitentie/ debz dici sub mō indicatio. Rñdeo fm albertū in scriptis sup. iij. sentētiar. distin. xvij Di- cendū qd̄ sic ppter sacri certitudinē. sed q̄ pcedit de peccatio hoc est de bñ esse sacram- ti z nō de esse. Un̄ conueniēter d3. dñs te absoluat ego aucte q̄ fūgor absoluo te a pctis tuis in nomie pa. z fi. z s. amen. Et hāc formā exposuit magister iohānes de verziaco in scolis in lectiōibz suis. Tho- mas etiā i vltia pte summe sue. q. lxxxij. ar. iij. concordat cū hoc. dicit enim q̄ de for- ma substātie est/ ego te absoluo. sed pmit- tit orō misereat tui omps de⁹ zc ne effect⁹ sacri impediā ex pte penitētis Irē qz sa- cerdos nō p̄ria auctoritate absoluit s3 q̄i minister pueniēter aliqd̄ apponit. ego te absoluo in noie p̄ris z fi. z s. amē Vel p̄tutē passiōis xp̄i Vel aucte dei/ sicut d3 onis⁹ exponit. iij. ca. celestis hiera. Quia tñ hoc nō est determinatū ex v̄bis xp̄i sic in baptismo talis appositio relinq̄t in ar- bitrio sacerdotis ¶ Sequit̄ alia q̄stio/ vtz req̄rit̄ ipositio manū sacerdotis in sacra- mēto penitētie Rñdeo fm tho. vbi supra ar. iij. dōm q̄ nō qz hoc sacm̄ nō ordiat̄ ad p̄sequēdū aliquā excellētiā grē/ s3 ad re- missiōz pctōz Maḡ etiā in hoc sacro cō- peterz crucis signio/ q̄ man⁹ ipositio In signū q̄ p̄ signū crucis xp̄i/ remittit̄ pctā z tñ nō est de necessitate sacri hec ibi.

7

Quæsi in super si

hō absolut⁹ a penaz a culpa. fm formā so- litā cōferri in articulo mortis moriēs in il- lo statū/ euolet statū ad celū. Rñdeo q̄ a ra- dice vidēda eēt hīc tota materia de indul- gētijs/ ad plene respōdēdū. Pro q̄ videāt̄ doctores in. iij. sniaz. z alie summe. dico tñ q̄stū spectat ad p̄ns/ q̄ absolutō illa so- let dari de pctis cōtritis z cōfessis Si ergo pctā sint q̄ nō sunt sacralr cōfessa. sic sunt pctā oblita nō oportet q̄ de illis fm for- mā absolutōis deē indulgētia. Ex q̄ p3 q̄stū expedit nō dari obliuioi pctm̄ s3 illa ex- p̄sse cōfiteri hīta copia sacerdotis. p̄t̄z vltra q̄ in absolutōe sacram̄tali nō oportet di- cere absoluo te a pctis oblitis Vtz est tñ q̄ qz de⁹ non obligat ad ipossibile si pctā

oblita nō veniāt i mēoriā: facta diligētia sufficiēt/ z hō cōterit̄ in generali de illis tūc hō saluabit. sic tñ q̄si p̄ ignē Sec⁹ aut̄ est dicit̄ iuriste/ de absolutōe de excōicatio- nibz/ etiā de oblitis/ q̄ nō oportz ab illis itēz absolui dū hñs p̄tātē generalē vt pa- pavel legat⁹ zc. absoluit generalr ab oib⁹ sentētijs/ qd̄ ē tutū petere z habere. ¶ Ad datur ad p̄missa/ q̄ p̄tās p̄latoz in dādo indulgētijs nō est nisi quēdā p̄tās dispē- satōis q̄ d3 eē rōnalis z ad edificatōz z iō- si dent sine cā rōnali has vel illas indul- gētijs v̄t p̄tē p̄ solo intuitu fauoris hñā ni/ vel alio tali mō nō oportet q̄ indulgē- tie tñ valeāt q̄stū sonāt Propterea fatue sunt z sup̄sticiose qd̄ā ititularōes de indul- gētijs. xx. mille ānoz vel tali mō q̄ dixerit quicqz pater noster/ aū talē imaginē zc. Et eēt p̄ platos puidēdū. qz cedit hoc in con- temptūz irrisionē indulgētiar. nec conti- net veritatē. Un̄ plena indulgētiar v̄t so- lebat dari/ p̄ passagio terre sc̄tē. Constat tñ q̄ factū p̄ q̄ sunt indulgētie/ maḡ p̄u- legiatū est/ q̄ aliō ceterz p̄ibz. ¶ Ad datur p̄tērea/ q̄ forma dādi indulgētijs sepeva- riā ē. q̄n3 enī dāt̄ sub certz conditōibz vt si sint confessi z contriti/ z si dederit man⁹ adiutrices. q̄n3 dāt̄ ex̄t̄ibz in grā. vel infra mēsez hūerit̄ grāz/ itaqz tūc dū habēt gra- tiā recipiūt grām sine alio actu confessio- nis. vel sacram̄talis absolutionis Unde dare indulgētijs non ē p̄prie absoluere a pctis/ s3 ē de penitētia debita relaxare vel in toto vel in pte. Et ita p3 q̄ non req̄rit̄ certa forma v̄boz/ sicut i sacram̄to s3 suf- ficit explicare fm intentionē pape dātis. q̄ dantur tali tales indulgentie.

Queris vltorius

Vtz absolutio a penaz culpa p articulo mortis semel in vita possit dari illi q̄ non est tūc moritur⁹ Respondeo circa hoc ne- cessariū est cognoscere qd̄ z quō papa in- tēdit dādo indulgētijs iuxta illd̄ q̄ vltio ad debaf̄ in solutōe alteri⁹ dubitatiois. qz si intēdit q̄ solūmodo veleāt indulgētie p illo q̄ moritur⁹ estz pro hora q̄ est moritu- rus/ tunc quantūcumqz deē indulgentia a sacerdote/ illa nō habet effectū nisi pro hora mortis Unde z si ille postmodū mo- riā in peccato mortali effectus indulgē- tie impedit̄. Si autē moriatur in gratia forte tūc prima indulgētia fortiet̄ effectū

etiā si sacerdos defuerit dans istas indulgentias. Addit forte quia nescit hic satis intentio pape conferētis. Unde quis sacramentū extreme vinctōis. nō debeat dari nisi in articulo mortis tamē si ille suscipiens nō moriatur pro tunc nihilominus erit vere inunctus sacramentalr. et tamen in altera vice articuli mortis poterit iungi. nō enim dicitur articulo mortis. qz p illū vel in illo hō moriatur sed qz fm pbabilem coniecturā humanā/ nō est in dubio mortis/ et ita nō oportet expectare horam extremi suspirij. Est igitur tutum cōsiliū in datōne hōi indulgentiarū a pena et a culpa pro articulo mortis/ qz in quolibet tali articulo prout expressum est/ petat is/ mus sibi dari indulgentiā talem. fm pape intentōem et qz conferēs sic dirigat intentionē suam. et dicat verbis quibus valet p qz absoluerit eū sacramentalr. modo debito tā ab excoicatioibz qz a pctis. do tibi plenā indulgentiā de pctis tuis. habēdo vt dictū est. intentōnem ad grām a papa expressam/ siue explicet siue nō illa intentō

2. **Alterius ad illud**

qz quesisti si versus ille: dirupisti dñe vincula mea. et dicitur semel vel ter in morte habeat efficaciam qualē quidā ponit et imponit August. dixisse Respondeo p regula circa talia que sunt innūcrabilia qz nūqz attribuenda est aliqua virtus supnaturalis/ talibz rebus quibuscūqz. nisi hoc trahi possit ex scriptura sacra. vel reuelatōne diuina et oppositū credere/ habet quādā speciē supstitutōis/ plus vel min⁹. fm naturam opis vel assertiōis. Nō oportet tñ qz semp sit pctm mortale/ imo habet sepe excusatōem licet apud simplices et pios qz nō ponit spem in talibz nisi ex virtute diuina/ quā reputat deū talibz rebus ididisse ac p inde subleuant spem suā. et ymaginatioē habent fortiozem. qz quis instruendi essent crebrius. tam p sermones qz aliūde vt spem suā pot⁹ figerent in auxilio dei/ et scōz immediate. qz talia adinuēta qrerēt. Nihilomin⁹ pdescēdēdū ē qz fragilitati et debili deuotōi hoim. et pauca fidei/ qz ne queūt sic ferri in deū immediate. Et ex hoc pnt excusari nouenarie qz fiūt cū certz obf uatijs qz credūt simplices eē necessarias et qz alioqn nihil valeret qz qd agerēt. vt si solū eēt octo dies vel si xi. eēt. sili si def

cādela longitudis illi⁹ qz offert qz pl⁹ pdest qz longior/ et ita de silibz innūcris. Nō est igitur quilibet talis obf uatiā condēnanda. et extrahēda tāqz impia/ s3 pot⁹ studēdum est vt illō qz fit: fiat intentōe pia ad deū. et sub spe auxiliij sui/ ab ipso et nō altero quilibet psequēdi. Sic pie p̄t dici. p̄sus p̄or et filia nō de assertiōe certa/ qz hēat vim huiusmodi. s3 qz deuotio dicētis hoc meref adiuuare gratia dei. et spes interim sua vigozosius eleuatur.

Ad aliud cum que

rit. si qz sacerdos absoluat aliquē bona fide. credēs hēre ptatē absoluedi illū. qz tñ in p̄tate nō h3 ptatē debeat p̄ modū face re cōsciāz illi quē putauit absoluerē. Et si sic qd ageret si tā mortu⁹ extiterit. Rñdeo qz tal nō est absolut⁹ sacralit. saluabit tñ ex qz bona fide pcessit et p̄rit⁹ est/ nisi post modū dum venerit ad noticiā suā veritas p̄tēpsit cōfiteri. Sacerdos at tenet sibi facere cōsciām dñi rescuerit et hoc si p̄mode possit fieri alias nō: nec oportet qz si nō fecerit alteri cōsciām de hoc qz nō p̄mode p̄t aut potuit. sit in piclo dānatōis/ p̄fite ri tñ de ignorātia aut negligētia tutū erit

Aliud quesisti si di

cēdo officij diuinū occurrat cogitatio de uota circa aliō qz sonāt vba fuitij/ sit vtili⁹ isēqz cogitatioz illā vel p̄tinuare. qz reducere se infra terminos et limites fuitij Rñ de qz talis. aut ē exercitatio tā circa illā cogitatioz. ita qz trāsit apd eū in p̄tēplatoem. .i. qz facit et absqz ipediēto p̄t fm illā se/ ipm eleuare. et fm illā videre. velut in luce claro et ipturbato. et ita poterit talis incō tēplatoe semet exercere etiā tēpe fuitij. qz cū oi facilitatē absqz ipediēto reuert. o nis ad ea cogitāda qz dicūt in fuitio. trāsibit in hoc nūc in illō. Si vo cogitatio qz occurrit sit insolita et egeat gradū et forti attentionē nec possit trahi ad familiarē cogitatioē et facit. nisi cū diuina meditatioē tūc in hoc casu videt tuti⁹ et p̄sulti⁹ cogitatioz illā differre. vsqz p̄ tps fuitij. qm fuitiū ē impositum sub diffinito. Et fm hoc videt itelligi illō dictū Bti bern. iyna omel sup cātica ybiverat. ne qz aliō tēpe seruicij cogites. etiā si salubre aliqd occurrerit. et. **P**lacuit imprecatio lris tuis in ferta qua petis. vt oēs nos de in sua pace

De absolutione

custodiat/ & a turbatione mundi & hominum in abscondito faciei sue misericorditer abscondat. Est accommodata penitentia tempestatibus quae minatur ingentes horrendasque bellorum pluresque civilium opiniones/ a facie quorum non est refugium tutius & melius/ quam ad deum recurrendo/ per patientiam et humilitatem magnam. Nam in qualicumque angulo mundi qualis securitas/ qualis respexit sperabis. disposui manere stabiliter in loco meo paratus. & illic prestolari/ quae domini voluntas de me fiat. Nam locorum mutatio quod proficeret non satis inuenio. Expectamus autem praebendam amplioris et faciliorem ac verioris in ecclesia illa magna non praesentem sed paradisi/ ad quam tendimus. diuersis vijs. alius sic/ alius vero sic. iuxta vocantis dei/ varios et insperabiles modos. Faciat igitur quilibet per bona opera/ vocatorem suam certam ne ab expectatione nostra/ nos confundat deus. Tu notatim frater carissime hoc egeris/ auxiliante gratia dei quae iugiter tecum sit/ & fructum afferre faciat in patientia/ in qua sola possidemus animas nostras. Lege. xlv. capi. hieremie prophete de verbo domini ad baruch. Et bene vale memor mei/ in orationibus tuis. Nec pacem quam fieris extra/ sed assidue tecum habita & libero animi contemptu/ rumores fuge. non solum ne inceptas nouus auctor haberi sed ne te gratis impleat & vexent Dominum inuoca/ & non trepidabis timore. ubi non erat timor. Aut si timendum est/ illum time qui potest corpus & animam perdere/ in gehennam ignis. Ammodo dum dubitationes huiusmodi morales pulsauerint animum tuum/ vel tuorum. recurre diligenter ad summam quam habes scilicet bertelinam/ quia illic reperies rationes fere de omnibus talibus. aut saltem inquirendo proficies/ exercens ingenium. & noua quotidie addiscens/ vetera profundius in memoria radicabis. Has vero solutiones quas non inuenieris remanda & satis facere curabimus. **E**PLICIT EPISOLA MAGISTRI JOHANNIS BERSON. MISSA FRATRI SUO CELESTINO. **E**X PREDICTIS APPARET QUAE FORMA SUFFICIENTER & SECURA ABSOLUENDI IN CONFESSIOIBUS VBI NON HABET SCRUPULUS ALIQUIS DE EXCOMMUNICATIONE ALIQUA VEL IRREGULARITATE POSTEA QUAE PREMISSE EST CONGRUA ALIQUA IMPRECATIO VTI PARCAT TIBI DEUS. VEL MISEREAT. & C. VEL SIMILIS EST ISTA. EGO ABSOLUO TE A PECCATIS TUIS. IN NOMINE PATRIS & FILII ET SPIRITUS

sancti. amen. Nec oportet alia addere. immo tutius est dimittere/ quia talia vel sunt superuacua & nugatoria/ vel distrabentia & plus nocenti quam securitatis & utilitatis afferentia. Ubi autem dubitat verissimiliter aut certitudinaliter scire de excommunicatione vel irregularitate/ forma habet in superioribus. nec fingat aliquis nimis leuiter scrupulos in materia conscientiae/ sed expartorum & sapientium consilio utatur. alias nunquam ad solidam aliquam deuotionem perueniet. & C. **Q**uae sequuntur in predicta littera non habent/ sed cognoscens ego quod ad capitulum. xlv. hieremie de baruch me remitteret legendum. manifestare nescientibus curauimus. Sciendum igitur quod baruch qui scriba erat/ praevidens nimiam calamitatem quae oppressura erat iudeos de hierusalem in qua ipse tunc erat quando nabuchodonosor rex babilonis/ oppugnauit eam/ & timens plurimum inuolui omnium ceterorum clade/ cepit intra seipsum querulosos planctibus contristari. quem dominus pie & paternaliter redarguens quod in tanta hominum multitudine in captiuitate adducenda/ ipse sibi requies & gaudia quereret/ praedixit ipsi baruch/ multa cum ceteris passurum corporaliter/ sed non sine grandi et dulcissima consolatione. seruaturus se animam eius/ quocumque pergeret compromisit. quod quidem illi sufficere debuit. Unde sic habet in dicto capitulo. xlv. hieremie. verbum quod locutus est Jeremias propheta ad baruch/ filium nerie/ cum scripsisset verba haec in libro ex ore hieremie anno x. Joachim/ filii ioas regis iuda dicens. haec dicit dominus deus israel ad te baruch dixisti. ve misero mihi quonia addidit dominus dolorem dolori meo/ laboraui cum gemitu meo & requiem non inueni. Nec dicit dominus sic dices ad eum. ecce quos ego edificaui destruo/ & quos plantauit ego euello/ & inuersam terram hanc/ & tu queris tibi gaudia. noli querere. quia ecce ego adducam malum super omnem carnem. dicit dominus/ & dabo tibi animam tuam in salutem/ in omnibus locis ad quoscumque perreueris. Nec tibi. Super quo verbo ait glossa ordinaria in hunc modum. Rudis adhuc tolerantia passionum quas expecturus erat baruch expavit captiuitatis calamitatem/ quae tempore ioachim imminerebat. Unde conqueritur dolorem additum dolori suo/ cui respondit dominus est a deo/ quod superflue quereretur sibi pacem cum totus populus sub fasce tribulationum

laboraret. Signat autē eos qui pressura tribulationū vel psecutionū. quibz in pñti ecclesia grauat. pusillanimitate titubāt querentes consolatiōem que solū in futuro plene promittit. Un̄ vos autē cōtristabimī. sed tristitia vstra. vertet in gaudiū. Nec ibi. Igit̄ hoc exēplo eruditī/rogem⁹ in spiritu hūilitatis et animo contrito obnixius patrē misericordiaz/dñm nostrū vt si p̄pter delicta nostra q̄ penas acerbissimas demeruerūt flagellari nos decreuerit salte misericorditer corripiat / cōseruans animas nostras/ab omī murmurationis et impatientie piculo. quaten⁹ in p̄senti castigati salubriter et nō mortificari digni simus qui in eterna beatitudine cū sanctis omībus cōsolemur. Amen.

D De absolutōe defuncti Carthusiē.

S Equit̄ responsio ad interrogatiōne carthusiensū aliquorū. Ad videndū si defunctus possit absolui sicut dicit̄ fieri ap̄d carthusiē/dū inhumatio celebrat̄. Nota ri potest distinctio magistral̄ q̄ quadruplex potest intelligi absolutio. Quedā est sacramentalis in foro consciētie. Quedā iuridicialis in foro ecclesie. Quedā satisfactoria. Quedā deprecatoria. **C**ōstat q̄ defunctus nō potest absolui sacramentaliter sicut nec potest confiteri quoniā a mortuo perit confessio et ad hoc potest reduci illud dictū petri quodcūq̄ ligaueris sup terrā etc. nō dicit̄ sub terra. Rursus qz si defunctus sit in gloria/nō indiget. Si sit damnatus nō est capax/ si sit in purgatorio ipse alr̄ saluabit̄. **C**ōstat p̄terea q̄ defunctus si fuerit excoīcatus in foro ecclesie vel exteriori et penituerit potest absolui/ et quo ad corpus et quo ad animam sicut frequēter praticat̄. Et in hoc casu/ potest officians dicere absoluo te. non in primo/ nec in sequētibus expedit. **C**ōstat rursus/ q̄ p̄ modū satisfactōis/ potest defunctus existēs in purgatorio recipere absolutōem a pena sua multiplici. Uno modo dum p̄claris p̄sona applicat meritum sue satisfactōis pro defuncto. Alio modo dum hoc facit vna cōgregatio p̄ricularis vel caput cōgregatiōis. Tertio modo si papa velit cōmunicare de thesauro ecclesie / p̄ modū indulgentie/ quoniā

isto modo potestas pape et clauis ecclesie possunt se extendere ad defunctos in purgatorio/ saltem indirecte cuius declaratiō posset longius extendi/ sed hic omittitur fundamentū datur in articulo symboli sanctorū cōmunionē. In quo fundatur valor suffragiorū pro defunctis factorū per viuos. **C**ōstat deniqz q̄ p̄ modū deprecationis et impetratiōis potest defunctus existēs in purgatorio frequēter absolui iuxta doctrinā cōem omniū doctorū/ et ynīuersalem ritū ecclesie/ que p̄ defunctis instituit oratiōes atqz suffragia. Et in illa oratio cū similibz/ absolue q̄sum⁹ domie. Iuxta quē modū absolutōis/ fuit in ecclesia quotidie absolutiōes generales ante missam. et in cōpletorio. dum post cōfiteor dicit̄ absolutōem etc. **E**t isto mō nlla est difficultas in predicta obseruatōne carthusiē. vel aliorū qui dicunt̄ absolueri defunctos/ si non vtatur nisi verbis deprecatorijs. Quia vel intendūt impetrare absolutōem defuncti p̄ deprecationem vel etiā p̄ satisfactionū suaz applicationē iuxta tertium membrū. **S**i vero fiat absolutio p̄ verbū p̄sentis tempis et indicatiui modi/ vt dicendo ego te absoluo etc. Potest hic loquēdi modus/ pie intelligi vel interpretari/ tanqz sit deprecatorius. aut q̄ fiat iuxta scdm membrū distinctiōis absolutio quedā iuridicialis de excoīcationibus/ si q̄ forsitan cōtracte sunt p̄ transgressionē statutorū religionis vel alio modo. Cui consonat quod inq̄rit̄ a circumstātibz dū corpus debz inhumari/ vultis q̄ absoluat̄. Sicut etiam apud seculares quādoqz nō humaret corpus/ nisi episcopus vel curatus mādaret et creditores consentirēt. **R**ursus posset addi q̄ ex indulto apostolico. intelligat̄ fieri largitiō qdā indulgentiaz. p̄ quas absoluat̄ defunctus a pena/ qua ligatus est in purgatorio. Sed hoc indiget maiori declaratiōne/ quia nec certū est de tali priuilegio vel indulto seu de forma eius. Et q̄ causā mouisset papā ad cōcedendū tales indulgentias carthusiensibz plusqz alijs q̄nis austeritas religionis videretur esse causa rationalis talis indulti. **E**t p̄ scripturā premissorū/ datū est intelligi q̄ prior magnus/ et cōsequenter alij/ funguntur autoritate legati pape circa suos. Et istā p̄cessionē iudico rōnalem/ p̄ tollēdis

De casuū moderata reseruatōe

scrupulis/qui plures insurgunt apud timoratos in dei seruitio quā alias. Et vt afflicti p timore dei sua profit afflictiō. Unde licet defuncti nō sunt habiles facere ea que cōmuniter instituūtur pro pceptione indulgentiarum/vt q cōtribuunt ieiunent orent. potest tamen papalis auctoritas concedere vt si p carū suis viui talia faciant pro quibus dant indulgentie profint ipsis.

A **S**uper absoluendi potestate z qualiter expediat fieri reseruatōem peccatorum.

Glorificate deū q dedit potestatem talem hoibz. Math. i 4. a Quod verbū q̄uis literalit̄ sit de potestate sanatiōis morboz in corpe/tamen principali inrelligitur p misteriu/de potestate clauium/soluentiu pestes peccatorū in mente. Hec autē potestas clauū que circa corpus christi misticū cum membris suis que sunt fideles exercet/residet in sua plenitudine et fonte apud papā/de hinc ad prelatos maiores vsqz ad minores q̄s curatos appellamus deriuat ordine Jerarchico/diuinitus nō humanitus instituto ad edificatiōem ecclēsie/z salutem populorū/quā christus expediens iudicauit. Et quoniā expedit viam penitētie p clauēs ecclēsticas nec nimis aperiri pro cōtempu/nec improbe coartare sine fructu. Videndum est p̄cipue de potestate curatorū que quotidie practicat qualiter sit z qualiter nō limitāda iuxta qualitates temporū z locorū et multiplicatiōem transgressionū/z possibilitatē remediorū. Qua super re/placeat attendere propositōes. nō declaratiōes/q̄ sequūtur. **D**ñis casus qui nō inuenitur a curatis remot⁹/censendus est eis concessus in foro consciētie respectu subditorum. **D**ñis casus cuius reseruatō ad supiorem/vel nō deceret vel nō expediret/curatis est relinquēdus. **D**ñis casus pure secretus/nec scandalifans proximū relinquēdus videt esse curatis. presertim vbi nō est spes maioris imo deterioris effectus/vt quia peccator nunq̄ iret ad prelatū. nec forte noto cuiq̄s (prout sepe fit) auderet cōfiteri. **D**ñis casus excommunicatiōis late sentētie p hominē/z nominatū in hanc vel illā

psonā publice potest a curatis rationabiliter reseruari. **C**asus excommunicatiōis etiam late sentētie p iura vel hominē z hoc sub quadam generalitate nulla persona nominata vident posse concedi curatis vt absoluat/cum iniuncta satisfactōne faciēda/quātum iura permittunt. et q̄es reipublice. cum cleri p̄uilegio pati potest. **C**asus carnaliū lapsuum presertim in sexu muliebri ac puerili/ qui secreti sunt. vident curatis dimittendi/sub terroze futuri iudicij/cōmixtione brutorum excepta. si nō desperatio timeatur in remittendo. **C**asus votorum cōmuniū z sepe stultoꝝ cum absolutōne de preteritis z cōmutatione pro futuris videntur curatis relinquendi/maxime si sint secreti z si palam inutiles appareāt aut modicum fructuosi/possunt enī prelati talia cōmittere ratōne potestatis sue supioris et ciuili que in oī voto ciuili supponitur non excepta sed inclusa. zc.

Casus restitutiōnū incertarū ac modici p̄cij/possunt curatis dimitti/secus i certis secus in magnis precijs/secus in defraudationibus notorijs z scandalosis vrsuris. **C**asus heresum occultarum z mentalium. Casus similiter blasphemiarū leui motu ire prolatarū Casus piuriorum quoridianorū non iudicialiū. Casus fortilegiōrū sine horroze ac lesione proximorum ac sacramētoꝝ abusione. Casus sacrilegiū parui. Casus offensionis parentum sine lesionis enormitate possunt curatis dimitti. **C**asus abortiuū vel in ventre. vel extra qui veniūt omnino preter intentionem parentum/dimittendi sunt curatis/maxime si sunt secreti/nec proxiōs scandalizant/quoniā pro talibus nullo modo danda est penitētia grauis/p̄sertim publica. Que non pia sed crudel vbi loquimur est censenda. nec excusat sed accusat hoc loco dicere q̄ datur ad terrozes aliorum. **C**asus habentes in decretis patrum/suas penitēcias limitatas/nō sunt propterea sic semper/ymmo nec frequenter obseruanda p curatos in absolutiōne conferenda quādo secreti sunt. Secus de publicis/oportet certe vt penitētie sint pro circūstantijs arbitrarie. **T**uribus q̄z dimittere penitētie ire in purgatoriu cū parua penitētia/quā hic implere vult q̄s cu3 magna non implenda ducere

in infernū. verbū est memoriale guilhelmi parisiens. **C**asus enormes publici et scādalosi tam ecclesie toti q̄s. primis locis et vicinis possunt vtriq̄ maioribus prelat̄ reseruari/ quos casus facile erit cōgnosci per curatos.

Casus reseruari prelat̄/ possunt audiri per eos aut eorum vicarios et absolui dum tamen penitentes bona fide proponant reliqua confiteri suis habentib⁹ potestatem. ymmo q̄ libenter omnia cōfiterentur/ vni et eidem si simul idem confessor vel velle vel posset absolvere Tūc enī est vnitas confessōis et bona fide/ q̄suis esse videatur diuersitas in confessoribus et tempore vel actōne Lugduni. 23. mar/ c̄ij. i. 4. 2. 2. sub correctōne. **F**init.

Incipit epistola eiusdem sup moderatōne casuum reseruatōrum in foro penitentie:

Pontificali dignitati/ suis qualiscunq̄ zelator/ clātib⁹ beneyti. Pastoralis autoritas/ in casibus reseruatōis quo ad forum conscientie/ sicut et alia quelibet potestas/ data est prelat̄ in edificatiōnem ecclesie/ nō in destructiōnem. sicut dicit apostolus et in fauorem populi xp̄iani. pro salute non pro questu aut simili cōmodo consequendo. Constat autē certissime per plures expertos in cōfessionibus audiendis tempore isto/ q̄ reseruatō stricta quorundā casuum/ presertim in grauioribus et occultis speciebus peccati carnalis/ retrahit innumeros a confessione talium peccatorū. sicut sunt pueri et puellae/ et mulieres verecundissime/ et rurales idiote a quibus vix potest extrahi confessio talium peccatorū. quantumcūq̄ confessor sit sollicitus hūilis morosus et discretus. Quasi remittatur ad prelatum vel penitentiariū de longinquo vel in publico refugiunt et horrent Expertumq̄ est millesies/ q̄ nō vadunt. sed nec ducenti nec trecenti. immo nec mille penitentiarij susciperent aliquando in vna diocesi ad tales casus plene audiendos/ absoluedos q̄s. Deniq̄ quid p̄dest et certe obest plurimum/ addere verecundiā onera grauiā super onera. et difficultatem cōfitendi ta-

lia peccata super difficultatem. que tanta est vt vix credi posset. Et hoc precipue q̄ndo peccatū secretum est. et tale q̄ auctor/ perpetue celabit ipsum si velit. vt nec ep̄scopus nec alius/ inde punitiōnem vel noticiam inueniat. Si diceret. talis si non reuelabit damnabitur. fatemur quidem. sed obuiandū esset huic damnationi modis omnibus potiusq̄ addenda sit occasio. nunq̄d requiritur sanguis locus id est damnatio ab illis qui occasionem dederunt precipue prelat̄ maioribus. Sic certē et ipsi satisfaciunt/ pro isto vsq̄ ad vltimū quadrantē/ euntes in eandem damnatiōnem. cum sint prelati ad saluandum gregem domini positi et pascendū nō occidendū aut scandalizandū Expertum est itaq̄/ q̄ hic terror reseruationis/ nullos aut paucissimos cohibet sic peccare. innumeros autē sic retrahit confiteri p̄ter dictas causas et etiā alias. quoniā mulieres precipue tali mō retrahūtur. Primo timentes notari a maritis cum tales confessores adeant. qui cum zelotipi sint statim sinistra cōtra vxores suas sumerent occasionem vnde surgerent iurgia lites discordie et amoris interruptio. et cetera que peiora pcuraret mala. vtinā nō sepius moritez. Secūdo quia sepius a talibus confessoribus exactionātur in dāndō pecuniam cerā. aut similia. vel iniungunt penitētie publice. vnde iterum a suis maritis notarētur. vnde quoq̄ in cōfessionibus picula. Tertio q̄ verecundē nō audent confiteri magno prelatō aut famoso doctōri sicut bñ alijs. saluo illo q̄ sit bonus et idoneus. Et plures causas retrahentes. quis ab experientia colligere potest Similiter et in viris cause tales aliquantū citimāde sunt et similes. precipue si aliquis incidisset casum episcopalem idcirco quia nocuisset episcopo. aut ecclie sue quomodo iste induceretur ad cōfitendū episcopo. aut suo cognito vicario Aut forte quis considerās questū pecuniālē fore apud confessores tales/ vt sit cōmuniter vnde scandalizatus se a cōfessione retrahit. et mille talia que innumeros retrahūt a confessione. Et hoc intelligendū de peccatis occultis. Secus est in peccatis publicis quibuscūq̄ Talia sola fm quosdā doctores/ olim iura condita reseruebant Ad qd et Alimur vt taxaret pena grauis

De potestate ligandi et soluendi

et publica per superiores talibus. in ex-
plum et terrore aliorum. Sed in occultis/
cessat hec ratio. quonia pro talibus nulla
penitentia inuigenda est qua nolit confi-
tens recipere. Quonia iuxta memorabi-
le dictum Buihelmi parisiensis salubrius
est confessum cum pauca leuissima peni-
tentia acceptata relinquere in manu dei
puniendum in purgatorio: quam cum magna
non adimplenda detrudere ipsum in infer-
num. ¶ Prouideat igitur deinceps soli-
citus tua pia et pontificalis dignitas Ho-
li claudere regnum dei. caue onera graui-
ceruicibus debilibus et casuris alligare.
Quaobrem a talium casuum occultorum re-
seruatione. qui pro chdolor vix veniunt ad
pessores quoscumque licet celeberrimi sint
¶ Postremo si non placet casus omnes
occultos. quia de publicis non loquimur
relinquere passim cuiilibet confessori/ vt
pro omni etate confitentium. saltem hoc
expedire videretur. primo quod nullus casus
iudicari esse reseruatus quo ad confiten-
tes minores. sed qui non compleuerunt de-
cimam quartam annum. quod non habent p-
fectum usum rationis. nec faciliter resistunt
temptationibus suis. vel malicijs alienis
nec leuiter audent coram personis autenti-
cis et extraneis comparere. quanto minus
non audent de tam pudendis confiteri. ¶
Consulendum est insuper verecundie etiam
parentum si crebro vel publice vel de longi
quo ad penitentarios mitterent. ¶ Et ex-
pedire denique faciliter et cito relinquere po-
testatem super occultis casibus curatis et or-
dinaris et generaliter omnibus qui bona
fide voluerint et sciuerint proficere anima-
bus. non ad questum vel subuersionem. im-
mo tales diligenter inquirendi essent. et
inducendi et rogandi ad laudem dei et sa-
lutem populi confessores et predicatores p-
condescensionem bonitatis. in hoc tempe-
pessimo. quando nimis exprimur heu-
lud Benef. Corrupta omnis caro viam
suam. Hinc horrendum est vbiq; flagitio-
rum naufragium. in quo saluat arca penite-
tie. cuius arce introitum/ ideo plus expe-
dit ampliare/ quam nimia artitudo sua/ pro-
hibeat eos qui ad ingrediendum alluci. im-
mo iuxta parabolam euangelicam quasi con-
pelli debuerunt. ¶ Expediret insuper in
speciali/ dum pax vniuersalis habebitur
domino propicio/ quod quilibet de quacumque

obedientia fuerit/ habeat licentiam genera-
lem et expressam. quod possit absolui ne dum
iuridice sed sacramentaliter a quocumque di-
screto sacerdote. super omnibus in omni
euentu qui peccauit circa materiam hanc con-
tendentium de papatu Dirigat omnia deus
qui est benedictus in secula. Amen. Finit.

In exemplari istius

dialogo titulus non erat inscriptus ex ne-
gligentia. sed vt mihi videtur dialogus
est discipuli dubitantis et sciscitantis. et
magistri respondentis et explanans. et ma-
gistri Johannis de gerson de potestate li-
gandi et soluendi. ¶ Discipulus.

Quam Christe
dederit potestatem ligandi et
soluendi/ principaliter petro
et simul omnibus apostolis et
successoribus. Queritur vnde dicatur hec
potestas? ¶ **R** Sicut cognitio nostra
rationalis incipit a sensu. sic impositio
nominum sumpta est a rebus exterioribus
Dicunt autem aliquis ligatus corporaliter
quando non potest exercere conuenientes
operationes in toto vel in parte. vt ligatus
pedes et manus/ non potest operari ma-
nualiter nec ambulare Dicunt autem solui
dum tolluntur vincula. et redduntur liber-
tati qua possit libere vti membris suis Tra-
ctum est inde nomen ligationis ad spiri-
talia. et similiter nomen solutionis vel ab-
solutionis. vt dicat anima rationalis liga-
ta: quando non potest vti libere legitimis
actibus conuenientibus sue conditioni. Sic
dicunt somnus ligare sensuales aut intelle-
ctuales operationes/ quas vigilia soluit.
Sed magis ad inquisitionem tuam supe-
rior index ita dicitur per sententiam suam
iudicalem penale/ ligare subditum/ dum
tollit ab eo liberam facultatem aliquid ci-
uilitate exercendi. Absoluit vero dum fa-
cultatem homini restituit. ¶ **D** Placet
quod protinus ad compendium dicis Sed
dicunt potestas predicta ligandi et soluendi
sunt clauis ecclesie. vel clauis de quibus
dictum est Petro. Et tibi dabo clauis re-
gni celorum. ¶ **Q**uamuis differentia
multiplex assignari possit. accipiuntur ta-
men aliquando synonyme per doctores iux-
ta prefatam transumptionem. Nam sicut

clavis materialis aperit et claudit. sic spiritalis suo modo. Sed quia vis breviter fermonē/ neq; de clavis huiusmodi perfectū habere tractatū. necesse est propter alia que de potestate ecclēastica latius habes tractata. Coartabit hic etiam nūc sermo de potestate ligandi et solvendi iudicialiter/ p̄ sententias latas/ ab homine vel a iure/ iudiciali seu iuridica Et describitur in primis quid est sententia. **S**ententia in genere s̄m phicam nominū impositio nem. et modos significandi grammaticales inmo metaphisicales/ d̄r esse determinata acceptatio alterius p̄tis cōtradictionis. Et derivatur a sententis. quia sententiās ita sentit. nec pertinet nisi ad viuentes ratione. **D**iffert autem a consilio sicut conclusio ab inquisitione. iij. Ethicorum s̄m philosophū Unde cōsiliū est questio vel inquisitō resolutoria super medijs aptis ad consecutōem finis intenti. Sententiā vero est determinata acceptio alterius p̄tis/ que in disceptatōe vel consilio versabatur. **E**t hoc aliquādo facit homo solus secum sup̄ proprijs agibilibus Inde est illud apud Job Sententiā labia mea puram loquētur. Et apud comicum. stat sententia. Et in proverbijs. Sapientior sibi piger videt septem viris loquētib; sententias. cum multis similibus Unde nominat liber sententiarū. **A**ttamē et sepius et rei nōstre vicinius/ sententiā dicit conclusio p̄re cōsiliata p̄ plures in iudiciādo Et cōvenit synonime cum iudicio qd̄ fert post consiliū. iuxta verbū xp̄i/ ponentis gradus/ inter penas/ ire debitas. Qui irascit̄ fratri suo inquit reus erit consilio qui autē dixerit fratri suo racha. reus erit iudicio. qui autem dixerit fatue. reus erit gehenne ignis. Est itaq; s̄m glosas min⁹ graue q; pena vertatur adhuc in consilio q̄s dum determinato subiacer iudicio. de inde omniū grauissimū q; iudiciū fiat executio. Et est sententia sic accepta/ decretū vel dictamē vel iudiciū superioris/ p̄ quod vult legitime subditū suum per penam ligari vel a pena liberari propter deum De tali sententiā iudicio iuber dominus in Exod. Nec in iudicio/ plurimozū acquires sententię vt a vero deuiēs. Et in Ecclēstie. Quia nō profert cito contra malos sententiā. filij hominū absq; villo timore perpetrāt mala. Et in euangelio Joh.

Aolite iudicare s̄m faciem sed iustum iudicium iudicare. **D**e iudicio et iusticia repletur ipsa sacra scriptura. ac p̄inde potest vberius agnosci quid sit iudicialis sententia. et quēadmodum sententia idem est cum iudicio. Sententiā autem duplex est quedam ligans vel obligans. alia soluens vel absolvens. Claret insup̄ quomodo sententia ferri debet legitime. id est cōformiter ad legem presertim diuinam. Et q; in obscuris aut dubijs p̄reuium sit consiliū Et vt p̄ oculis deus semper habeatur tanq; finis omnis finis.

Sed oritur questio cōsequenter si quilibet iudex qui potest ferre sententiā iudicalem ligantē. potest eadē autoritate ferre soluentē **P**otestas de qua loquimur nō est potestas solius ordinis q̄ respicit corpus xp̄i vey. et que dicit̄ equalis apud omnes qui p̄ caracterē sacerdotale habent potestatem cōsecrandi verū corp⁹ xp̄i non plus papa q̄ sacerdos infimus Nec vero potestas iudicialis seu iurisdicōis in ecclesia/ respicit corpus christi mysticū Cui⁹ potestatis plenitudo residet penes summū pontificē et est in ipso tota/ potestatiue. Leteris vero per p̄res derivat̄ iuxta determinatōem legitimā/ istius fontalis et primie potestatis. et hoc ne confusio sit in ecclesiastica policia. sed sit figurata ad exemplar ciuitatis h̄rlm tanq; descendens ab ea s̄m apoc. Joh. Dicendum est igitur. q; datur aliquib; potestas ligandi iudicialiter in multis casibus et ipsi prohibet̄ absoluendi facultas **S**aris animaduerto casus multos. **S**z nūqd̄ potest papa cōcedere facultatem alicui sacerdoti. sit ille Johannes q; p̄sonā aliquā singularē v̄puta martinū/ absoluere possit ab om̄ibus sententijs tam a iure q̄s ab homine latis? **U**tq; potest **C**onsequenter querit̄. si p̄ concessionē hanc generalē/ possit martinus absolui generaliter ab omni vinculo sententię penalis late tam a iure q̄s ab homine. Et vt compēdiosius inquirā. poterit ne martinus absolui ab irregularitate quā contraxit/ quia celebravit excoīcatus? **V**idēt̄ prima facie q; sic. nisi certitudinē aliquis oīderit repugnantē. cum b̄nificiū principis sit latissime interpretandū pene vero restringēde. Et vt manifestius fiat istud qd̄ dicimus/ loq̄mur interī de

• Dialogus de potestate

sententia iudiciali lata ad hoīe. Et pona
m^o q^o martin^o delatus fuerit suo iudici/ce
lebrasse missam. ipso stante excoīcato. ac
pinde ferat in eū sententiā q^o est irregula/
ris. et ad celebrandū deinceps inhabilis

D Casus iste quotidianus esse potest.

R Vicem nūc interrogantis accipio
Poterit ne martin^o taliter ab hoīs sen-
tentia ligatus absolui p^o Johes sacerdotem?

D Cum ligare et soluere sint correlati/
ua adinuicē si martin^o potuit ab hoīs sen-
tentia ligari vinculo irregularitatis. quō
nō poterit ab hoīs sententia p^o papā solui
vel absolui. quēadmodū poss^o de excoīca-
tionis sentētia ab hoīe lata taliter libera-
ri. alioquin qd importaret cōcessio talis
ample facultatis q^o ab omnibus sentētis
tam a iure q^o ab hoīe latis/ possit Johes
absoluere martinū.

R Scis ne qd
in oppositū possit et iuribus introduci?

D Accepi quosdā dicere/ q^o irregulari-
tas nō cadat sub forma absolutōnis/ sed
sub forma dispensatōnis. qm̄ irregulari-
tas non semp indiget absolutōe. cū absq^o
pctō contrahat aliqn̄. sed tunc dispensatio
locū habet/ si gratia tali fiat.

R Nō
est vsq^o quaq^o absurdū illud qd isti dicūt
Nihilomin^o oportet theologos simul cū
canonistis cōuenire in acceptōib^o istorū
terminoz ligare et soluere. Et scire qd di-
cat sentētia a iure. qd ab hoīe lata. a q^o dat
facultatē absoluendi dñs papa in conces-
sione q^o dicta est Cū vero sicut pdixisti ab-
solutio referat ad ligatōnem/ cōcessio lo-
quēs de absoluteione a sentētis iuris aut
hoīs/ intelligi debet de sentētis penalib^o
atq^o ligantib^o. Et hoc iā notauim^o. sed re-
cepim^o cōstringēdo sermonē de sentētis
a iure vel ab hoīe latis. q^o sunt sentētie pe-
nales inflicte vel late propter culpā veraz
vel presumptā. propriā vel alienā prop^o
sentētias penales. q^o quādoq^o ferunt sine
culpa illi^o in quē ferunt. sed nō sine causa
Quod dicis. ptz in excoīcatis prop^o obe-
dientiā deo et proprie consciētie faciendā
vbi latet eccliam veritas.

D Appa-
ret q^o in hac descriptōe sententiaz/ cōsen-
tire debeat canonista Talib^o enī sentētis
ligati/ indigent absolutōe que soluat seu
tollat vinculū. Nam qd est absolutio nisi
a vinculo liberatio? siue talis absolutō fi-
at p^o nomē dispensatōis sentētie siue p^o ali-
ud nomē equivalēs. vt p^o habilitatē seu p^o

restitutōem ad priorē statū. **R** Di-
cet fortassis canonista q^o inter liberatiōez
a vinculo irregularitatis p^o dispensatiōez
et inter liberatiōem p^o absolutōem hoc inf^o
est. quia absolutio respōdit solūmodo ho-
minē in statu salutis eterne tollēdo qcqd
obest cōsecutiōi salutis eterne/ quēadmo-
dū fit in articulo mortis dum penitet hō.
etiāsi nullum possit habere sacerdotē Di-
spensatio autē restituit ad ea que sunt di-
uinitatis ad bñ esse in vita morali vel ci-
uili vel meritoria.

D Sequeretur ex
hac interpretatione. q^o martin^o absoluit^o ab
omnibus sentētis tam ab homie q^o a iure
nō absolueret in casu prenoīato/ ab irre-
gularitate sentētia liter inflicta p^o hominē
immo a sentētis interdici vel qualificatōez
excoīcatōis. sic q^o possit libere suscipere
postmodū corpus xpi. cū nō sit de neces-
sitate salutis. immo nec vti sacramēto vn-
ctōis extreme. nec tenere beneficiū ecclesi-
asticū. nec audire missas i ecclesia. nec p^o
mortē habere sepulturā sacrā Patz hec se-
quela. qm̄ talia nō sunt de necessitate sa-
lutis absolute faciendā. Est tamē vsus ec-
clesiastic^o in oppositū. maxime de ligatis
p^o sentētias excoīcatōis. dum enī absoluit^o
tur/ libere pnt postmodū nedū corp^o xpi
suscipe. sed missam celebrare vt pri^o. et be-
nificijs gaudere ecclesiasticis. Cur non ita
fieret/ si a sentētis irregularitatis a iure
vel ab hoīe latis/ absoluant^o casu nō?

R Fortiter instas. attento q^o in abso-
lutiōe iuridica/ nō est necessaria certa for-
ma verbor^o/ quēadmodū dicim^o de abso-
lutiōe sacramētali a pctis. Duc accedit q^o
absolutio iudicialis a vinculo penaz/ p^o
fieri circa absentē vel circa nō petentē. im-
mo in inuitū fm̄ multos feret seu relapa-
bit. dum sentētia penalī plus inuenitur
nocere sibi et republice/ q^o pdesse.

D S^o occurrit ad hoc dictū/ absurditas al-
tera q^o melioris esset conditōis sentētia
penalis a iure vel ab hoīe lata ppter pecca-
tū illius q^o ligatur/ q^o si absq^o peccato pro-
prio/ vinculū aliquod vtputa irregulari-
tatis contraheret. Quid enī est irregulari-
tas nisi quoddā impeditiū vinculū/ ne
sit aliquis idone^o ad aliquod opus legiti-
mū vtputa ad officandū ecclesie. sicut ex-
coīcatio ligat et religat a sacramentoz p/
ceptōne/ si sit minor. et a ciuili cōicatioe si
sit maior. Acta in casu pmissio/ martinus

culpa propria excoicatus absoluit. et ab-
solutus poterit exercere sicut prius tales
actus legitimos qui non sunt omnes de ne-
cessitate salutis non sic autem poterit absol-
ui ligatus vinculo irregularitatis/ absq[ue]
culpa sua. **V**idesi quedam talia
poteris inuenire/in quibus fauorabili[us] agi-
tur quo ad aliqua cum peccatis. quatin[us]
vbi supabundauit delictum ibi supabun-
det et gratia. Exemplum sumit familiare p[ro]-
posito nostro Itaque si vir infidelis prius
homicida baptisetur. soluit nedum a culpa
homicidij sed ab irregularitatis etiam vin-
culo consequere homicidium. vbi si duas
habuisset uxores legitimas successiue vel
vnam non virginem. baptismus non tolleret hoc
irregularitatis ligamentum. Forte sic in p[ro]-
posito si martinus absoluit ab omnibus pec-
catis confessis. et cum hoc ab omnibus senten-
tijs tam a iure quam ab homine latis. Veniretque
si per seqlam absolutio irregularitatis sicut
excoicatiois ex qua sumpsit occasionalit[er]
vinculum irregularitatis dum ligatus se di-
uinitis immiscuit. Non autem est concubina-
tio vel consecutio talis/ in irregularitate
que non tam contracta est ex sententia penali
quam ex constitutione legis aut statuti. **D**
Habent ista probabilitate. sed non euacuant
totam difficultatem nostre dubitatiois specialiter
quod ad inuestigationem descriptiois seu quod
nois sententie presertim a iure late. Ecce re-
cipiamus duas constitutiones iuris que dicuntur
decretales vel decretales. vna dicit sic Si
quis suadente diabolo/ manus miserit violen-
tas in clericum/ sit excoicatus ipso facto. al-
tera constitutio dicit. Si quis celebrauerit
excoicatus/ sit irregularis ipso facto. **R**
Respondi iam quod quilibet scientia/ terminos
suos habet. sed inferior scientia debet resolvere su-
os terminos quando surgit ambiguitas/ ad
terminos scientie superioris. que sunt simplici-
ores. Sic enim metaphisica/ resoluit emi-
nos omnium scientiarum iunctis logica grammati-
ca et rhetorica. Cum igitur theologia sit superi-
or ad omnes scientias. etiam ad metaphisicam natu-
ralem et ad ius omne/ canonicum et civile.
debet resolutio vel interpretatio sumi per theo-
logiam presertim in his que salutem respiciunt.
D Perpicuum est etiam mihi in exemplis
inductis modo per te. **R** Priuilegiat[ur]
itaque per papam/ de cuius potestate principaliter est
sermo presens/ iure dicitur absolutus ab aliquo le-
ge generali prius ipsum ligante. sicut et disp[en]-

satus. Et hoc siue dispensatio sit legis mo-
deratio siue sit ipsius totalis ablatio. Rur-
sus ille qui habilitatur/ absoluit ab inha-
bilitationis vel irregularitatis vinculo.
Rursus dum infamis restituit ad famam/ ab-
soluit. Hoc vidit illa iunior Sara diuini-
orauit. Obsecro domine a vinculo imprope-
rii absoluas me Quid preterea de seruitu-
te/ nunquid non est vinculum magnum/ nunquid
est liberatio grandis absolutio vinculi ser-
uitutis/ Seruitutis inquam vel que pen-
sat vel que esset si non esset iudex concedens
libertatem Unde papa dispensans cum irregu-
lari/ posset ita dicere. Soluo te vel absol-
uo te a vinculo irregularitatis vel ab irre-
gularitate. Et ita de qualibet alia iuris pe-
na/ sub penali sententia a iure lata vel ho-
mine. **D** Superesse nihil video circa
concessionem in Martino factam quod absolui
possit ab omnibus sententijs tam a iure quam
ab homine latis auctoritate summi ponti-
ficis/ quin sententia irregularitatis cadat
sub hac concessione. que concessio veraciter
est quedam absolutio. Martinus enim prius li-
gabat ne posset ab alio quam a summo ponti-
fice absolui/ nunc vero potest absolui a quocumque
sacerdote quem elegerit. et ita solutus
est vinculum ab eo sententiarum vbi referuntur
tales casus soli pape. **F**init.

Accipe sub com

pendio propositioes octo sequentes ad eluci-
dationem premissorum.

Prima propositio.
Omnis sententia rati a iure quam ab
homine lata/ derivat a sententia
primi iudicis dei. et hoc media-
te vel immediate. approbatiue vel pmissi-
ue. Repitur inde dictum de deo quod sententia
eius fuit hec vel illa. Dixit expresse Breg.
quod deus mutat sententiam non conciliium. cuius ver-
bi intellectus alibi querendus est. **S**ecunda
Omnis sententia tam a iure quam ab homine
lata/ continetur sub duplici differentia. Quia
quedam est solius dei. quedam creature rati-
nalis sub deo. et hoc vel a beatis sicut sunt an-
geli. vel de viatoribus sicut sunt principes
et plati. vnde dicitur de Nabuchodonosor
quod egressa est sententia ab eo/ ut interficeret
omnes principes babilonis. Sunt insup-
concordantie tales multe. **T**ertia Omnis
sententia tam a iure quam ab homine lata/ dicitur per
2 4

De resolutione super quodam

iudicialis. et hoc vel in foro conscientie inferioris. vel in foro coercitive iusticie exterioris. Dicitur enim sententia iudicialis. quod conclusio seu determinatio iudicij. **Quarta** Omnis sententia iudicialis humana dicitur per civilem vel ecclesiasticam. et hoc secundum diversos fines primos et principaliter intentos. quod sententia civilis respicit vitam presentem per suo convictu tranquillo. ecclesiastica vero vitam futuram. **Quinta** Omnis sententia iudicialis ecclesiastica fundatur in verbo christi dicitur ad petrum et apostolos. Quocumque ligaueris super terram. ubi presens immediate fundauerat potestatem excommunicationis iudicialiter dicens. Quod si ecclesiam non audierit sit tibi sicut ethnicus et publicanus. **Sexta** Omnis sententia iudicialis ecclesiastica sufficiens explicat per hec duo verba ligare et solvere. utendo terminis istis non ad litteram sicut ligantur boues et asini. sed secundum transumptionem corporaliu ad spiritualia. ita quod sententia iudicialis ecclesiastica describitur potest quod est sententia ligans vel absolvens in ordine ad finem felicitatis eterne. **Septima** Omnis sententia iudicialis ecclesiastica vel a iure vel ab homine lata dum conceditur ut possit absolui presupponit quod ipsa ligauerit uno vinculo penali vel plurimis. **Octava** Omnis sententia iudicialis ecclesiastica diuersis nominibus potest explicari vel ferri per arbitrio iudicis presertim summi quod est papa. Sicut dicitur dum dicitur ligare vult. Volumus tale esse ligatum vel excommunicatum quo ad omnes actus legitimos civiles vel ecclesiasticos. Volumus tale esse irregulare. inhabile. infamem. et ita de talibus penarum vinculis. Aut dum vult solvere dicendo. Dispensamus cum tali. habilitamus talem. restituimus tale fame sue. concedimus tali ut promoueri possit ad ordines non habitos vel in habitis ministrare. Et ita de mille loquendi modis quod finaliter resoluunt in hec duo verba ligare et solvere. **Supra** est ex istis concludere quod interpretatio doctrinalis theologorum fauet concessioni predictae quod dum papa concedit martino ut habeat facultatem eligendi confessorem quod possit eum absolueri ab omnibus peccatis de quibus confitebitur et ab sententijs tam a iure quam ab homine latis. comprehendit in hac absolutionis facultate irregularitas contracta vel a iure vel ab homine. quod non contrahitur nisi per sententiam ab homine vel a iure latam. alioquin daretur sententia tam excommunicationis quam interdicti a quibus

non posset predictus martinus absolui virtute concessionis sue. Quod si sic. perit regula generalis. que casus in quibus et in quibus non fieri valeat absolutio determinat. Finit

Sequitur ab eodem

domino cancellario facta resolutio super casu subsequenti circa irregularitatem

Quidam habes cultellum paruum in vagina alterius maioris repositum. eduxit eum non dolo se neque ad usum illicitum. quem cultellum dum vnus sociorum vel let accipe et ipse reniteret. Contigit ut illa hora et loco quidam retrosum appropinquaret et impigeret in illum paruum cultellum ut oculus suus perficeret taliter quod cecatus fuisse dicitur tandem oculus ille. Queritur si dicenda est inde contracta irregularitas in tenente cultellum. Respondetur per aliquas consideraciones. **Prima consideratio** Considerandum est primo per dissolutionem casus quod in talibus sepe aliter iudicat iurista. aliter theologus quod primus magis inspicit foris contentiosum et extrinsecum. sed theologus magis attendit foris conscientie et intrinsecum quo ad deum. **Secunda** Considerandum est consequenter quod hoc duplex foris accipit suam distinctionem secundum quod actus moralis habet considerari dupliciter. Est dicere secundum materiam vel secundum formam actus moralis. Materia actus moralis dicitur ipse actus de genere cum circumstantijs suis generalibus. non habito respectu ad finem vel intentionem agentis. forma vero est ipsa intentio finis. **Tertia** Considerandum vltimum quod materia actuum moralium attendit in triplici differentia. Nam quidam sunt actus de genere suo simpliciter mali. qui scilicet cōfessum non iactant includunt secum malitiam sicut dicit philosophus. ut sunt furtum. fornicatio. homicidium. Alij sunt actus de genere simpliciter boni. ut dare elemosinam. honorare parentes. Tertij sunt indifferentes de suo genere. ut leuare festucam. fricare barbam. et similes. **Quarta** Considerandum rursus quod istorum triplicium actuum primi sic se habent quod non sunt susceptibiles bonae forme moralis. sicut materia indisposita in naturalibus non est susceptiua forme naturalis et vite. ita quod propter nullam bonam intentionem possunt tales actus boni effici. secundi vero actus possunt fieri mali quibus sunt in genere suo boni. dum accedit intentio per

uersa. sicut et tertij. **Quinta** Considera
 dum est consequenter ex istis / quod possit esse
 variu iudiciu sup eodē casu / inter iurista
 et theologu. qz iurista considerat factu in se
 circūstātiās exteriores / de qbz p̄t iudicia /
 liter apparere. et apud eū tenet ista regula
 q̄ idē est de his q̄ nō sunt et q̄ nō apparēt
 Constat at̄ q̄ intētio faciētis quā hz inte
 rius in corde nō cognoscit in se / nisi forte
 p̄ q̄dā signa seu p̄icturas extrinsecas. theo
 log⁹ autē intuet̄ cor in foro cōscie. in q̄ cre
 dit̄ confitēti t̄ā pro se q̄ cōtra se corā deo.
Sexta Considerandū deinceps ap
 plicādo ad p̄positū nostr⁹ etiā oīa filia. qz
 iurista cōsiderās actū moralē cū circūstā
 tijs extrinsecis de qbz p̄t iudicialr cōstare
 fert p̄for: m̄t iudiciū ad illas iuxta dicta.
 Cōtingit autē frequēter q̄ talis act⁹ sic cōfi
 derat⁹ / sit de sc̄do vel tertio genere: q̄ scilz
 p̄t ex intētiōe fieri vel bon⁹ vel mal⁹. Exē
 plū in p̄posito. tenere cultellū / de se nō est
 malū. similiter q̄ aliq̄s velit cultellū reci
 pe nō est de se malū. Rursus q̄ aliq̄s acces
 serit retro vel p̄e non est de se malū. Et ex
 istis seq̄t̄ q̄ lesio oculi q̄ secuta est / non est
 de se moralr mala. imo staret q̄ sicut p̄e
 cedentes actus seu circūstantie. ita et iste
 resultans / facti fuerūt cum magna carita
 te et benivolentia ex intētiōe boni finis.
 apud deū. q̄uis de illa intētiōe non ap
 pareat apud mundū. imo forte magis de
 opposito. **Septima** Considerādū
 insup pro maiori elucidatōe. qz sicut ap̄
 phos naturales / distiguit duplex genus
 causaz. ita et ap̄d morales. Hā quedā sunt
 cause p̄ se alie per accidens. Cause p̄ se di
 cūtur ad quas nat⁹ est sequi naturaliter et
 cōiter talis effectus. Sed cause dicuntur
 p̄ accidens ad quas nō est ordinat⁹ vel na
 tus sequi talis effectus. aut si sequat̄ hoc
 est extra semp et frequēter et p̄ter intētiōez
 agentis sicut dicit̄ sc̄do phisicoz. et indu
 cit̄ a Boetio de cōsolatōe phie describen
 do casum et fortunā. **Octava** Cōside
 randū iuxta hoc in casu nostro q̄ talis le
 sio vel execatio oculi / nō est de p̄ se nata se
 q̄ et vt in plurib⁹ a talib⁹ caus. ideo dicit̄
 fuisse mere casualis seu fortuita et p̄ter in
 tētiōem agētis et de p̄ accidēs. ideo de se
 nō est imputādus talis effectus agētī / q̄
 ad deū et cōscie forū. saltem q̄ntū ad pecca
 tū. quod nō est nisi voluntariū. **Nonā.**
Considerādū nihilomin⁹. qz iurista cō-

tentiose agēs / nec credēs intētiōi / argu
 et ex circūstantijs qz intentio fuit peruer
 sa et damnanda: per aliquas coniecturas.
 Una est si talis dabat operā rei illicite. Al
 tera si hostis erat p̄sone lese. Altera si non
 apposuit sufficiētē cautelam ne: persona
 illa ledere. sed poterat satis aduertere qz
 ex actu suo sequerē talis effectus. Sed si
 omnes iste cōiecture et similes cessent in
 veritate / nec fuerunt in intētiōe nec esse
 debuerūt. theologus stabit iudicio con
 scientie apud deum. **Decima** Cōnsi
 derandū est exemplū in similibus. Ec
 ce qz Jacob cognouit Lyam que nō erat
 vxor sua. et tamen excusatur a peccato. qz
 uis posset videri qz dabat operā rei illici
 te sine appositōe sufficiētis cautele. Qua
 re? Quia certe potuisset attulisse lumen
 dicit aliquis et insperisse lectum. et ita sci
 uisset qz Lyā nō erat Rachel. ac perinde vi
 deretur ignorantia non inuincibilis esse
 quia vtqz poterat vinci modo tacto vel
 simili. **Undecima.** Considerādū
 est igit̄ pro intellectu huius quod est da
 re operam rei illicite. et huius quod est ha
 bere ignorantia inuincibile. qz ista iudi
 canda sunt ex causis p̄ se nō a causis p̄ ac
 cidens. Unde in exemplo p̄misso Jacob
 dicit̄ habuisse ignorantiam facti inuinci
 bilem non quia nō posset vinci etiam p̄
 industriam humanā. sed quia fecit suffi
 cienter illa que in talibus sunt consueta
 obseruari. et ad que tenebat fm̄ moralem
 certitudinē. imo videt̄ qz peccasset inue
 recūde egisset afferēdo lumē. fuissetqz me
 rito de zelotipia vel nimia suspitōe culpā
 dus. Rursus q̄uis ille cōcubuit⁹ cū Lyā eēt
 res de se illicita. tū Jacob nō dicit̄ dedisse
 operā rei illicite. qz putabat ex errore facti
 illā esse Rachel. Sic medicus aliquis aut
 alius si ex pietate vellet inspicere oculum
 alicuius p̄ extrahēda spina et a casu aliq̄s
 pelleret medicū vel lesuz / sic qz spina plus
 infigeret / et inde cecitas sequerē talis me
 dicus nec peccare nec irregularē esse quo
 quo modo diceret. p̄sertim in foro con
 scientie. alioquin sequerētur quotidie ir
 regularitas infinite. si ex qualibet causa
 per accidens / deberet aliquis irregularis
 iudicari. **Duodecima.** Consideran
 dum est vigilanter super similibus casu
 bus et eadem radice proueniētib⁹. p̄ quā
 radicem debēt iudicari fm̄ artēve: a. non

De casu quodā vtiliter resolutō

fm cuiuslibet fantasiā Bonam^o corā ocu-
lis bellū aliquod mortiferū licitū tñ. vbi
mille hoies trucidāt. Attendam^o siml. q̄t
z quanti sunt viri ecclesiastici. quoz actō
nes potuerunt dici cause per accidens ta-
lis cedis. alter dedit consiliū q̄ patria de-
fenderet vi armata. alter predicauit z hor-
tatus est milites virilr agere. alter pecuni-
as aut cibos ministravit aut forsan arma
dedit. z talia sine numero potuerunt fieri
etiā p ecclesiasticos. absq̄ quibz auxilia/
toribz vel hortatibz/ forte bellū nō fuisset.
Decimatertia **C**onsiderandū igitur q̄
hec consequētia nō valet Iste fuit causa p
accidēs mortis vel mutilatōis alicui^o ho-
minis. ergo ipse est homicida vel irregla-
ris. Similiter fieret applicatio ad mate-
riā excoicationū pro tollēdis multozum
scrupulis in p̄cipatōne vel cōsilio. sed h̄
melius sepātū poterit declarari. **D**eci-
maquarta **C**oncludēdo sub correctiōe
melius sententiū videt q̄ ex p̄dicto casu
sic cōsiderato/ nō est dicenda irreglaritas
fuisse cōtracta neq̄ pctm̄ p̄missus. **C**o-
rollariū pro regūla. Elici tandē potest ex
p̄missis p̄ modū regule. q̄ irreglaritas cō-
trahit ex homicidio vel mutilatiōe z non
aliter/ q̄n occidens vel mutilās/ fecit actū
ex quo nata est de p̄ se vel vt cōiter seu pro-
babiliter seq̄ mors hominis seu mutila-
tio. siue talis actus sit licitus. p̄t in indi-
cibus z belligerātibz p̄ republica. siue sit
illicitus de genere vel ex intentiōe. Videt
enī q̄ ista notificatio sit sufficiēs tā ap̄
theologū q̄ ap̄ iuristā. Nisi forte iurista
aliqs ponat aliquā hmōi irregularitatez
fundatā a legislatore/ propter solū terro-
rem incutiendū homibz. z nō rōe delicti.
nec ratōe misterij. quo casu talis difficul-
ter poterit distinguere casus aliquos ge-
neraliter. p̄ q̄s diceret p̄trahi irregularita-
tem ex homicidio. z p̄ alios oīno siles vel
grauiores non cōtrahi. **F**init

Casus quidā pul- cre z vtiliter resolutus p̄ Joh. de gerson.

Quidā scholaris parisiē au-
diuerat ex fama volāte q̄ fal-
sarij litteraz aplicarū vel de
iure vel alias de facto erāt ex-
coicati. Scholari isti parisi-
us existēti allata est de curia romanayna

gratia expectatiua in qua erat incorrectō
in orthographia vnius vocabuli vbi pro
littera e ponebat littera o. Scholaris iste
erat scrupulosus. z timebat corrigere vo-
cabulū illud p̄pter censurā apostolicā. ni-
hilomin^o correxit ipsum solūmodo discō-
tinuando litterā o. z faciendo de ipsa e p̄-
leuem tractū canipuli. z erat correctio im-
perceptibilis. **P**ostea scholaris iste ad
cautelā z pro pacificatiōe scrupuli/ confes-
sus est cuidā idoneo sacerdoti. qui sacer-
dos dixit sibi q̄ talis correctō nō erat fal-
satio littere apostolice sed emendatio. Ex
quo tempe scholaris iste fuit satis pacifi-
catus in sua consciētia. **T**andē labenti-
bus aliquibus tempibus scholaris iste p̄-
motus est ad sacerdotiū/ et celebravit fere
per triennium. nullū faciens scrupulū de
ista materia/ donec studendo summā con-
fessoz inuenit ibi que sequūtur Hostien-
li. v. R. xx. de crimine falsi pa. ij. qualiter
sub pa. porro sed hodie. Hodie inq̄t p̄-
ceptum est q̄ litteris domini pape nec in
magno nec in modico audeat quis manū
imponere. etiam vnicā litterā vel punctū
vnicum corrigendo. exceptis officialibz
quibz hoc cōmissum est. alioquin manū
apponens ex canone lato in curia ipso fa-
cto sententiā excoicationis incurrit. q̄
nō potest p̄ aliquē citra sedē apostolicam
relaxari. **Q**uapropter querit verū pro-
pter istam constitutiōem dictus scholaris
incurrerit sententiā excoicationis z con-
sequēter irregularitatem immiscendo se di-
uinis. De ista questiōe quidā ad pauca
aspicientes. vel nimis ruditer sentientes
dixerūt primo super hoc verbo. manū ap-
ponere. deinde sup̄ h̄ verbo corrigēdo. Su-
p̄iores tamen litterati quibz est ep̄itēya
moraliter cōmissa iudicialiter vel doctri-
naliter/ necnō theologi/ p̄sertim licentia-
ti. z in foro conscientie habentes gnomi-
cam. hoc est virtutem superiorem interp̄-
tatiuam secundum leges diuinas et eter-
nas. dicerent iudicio meo q̄ hec verba de-
bent intelligi prout includunt in sua ra-
tiōe seu significatiōe formali deformitatē
z maliciā. hoc est q̄ talis appositō vel cor-
rectio facta sit ex malicia vel cōreptu. Alio-
quin cadūt puri litterales z rudes in incō-
ueniētia z absurditatē plimas vt q̄ reci-
piens bullam apostolicam z manu con-
tractans z eam scholaribus suis exhibēs

⁊ eam punctuans p exemplari incurreret hāc sententiā ⁊ ita de similib⁹ incōueniētib⁹ que parmenides nunq̄ vidit iuxta verbū aliorū. Unde sicut in excoīcacione percutientū clericos supponitur q̄ hoc fiat suadēre diabolo ⁊ sicut in apocalipsi ⁊ in simbolo nyceno. ⁊ i dionisio de diuinis noībus. dum ponit q̄ nihil liceat addere vel diminūere / dicit̄ exposito res concorditer / intelligēdū esse q̄ hec additio vel diminutio nō fiat ad corruptio nem principalis intellectus spūs sancti. ita accipiendū est in proposito. Addēdo q̄ excoīcacionē nullo mō ferri potest nisi in cōtumacē. Nullus autē est cōtumax nisi agat ex contemptu dei ⁊ ecclesie. Dic autem cōtemptus nō fit nisi a sciente vere vel interpretatiue. ⁊ qui dū scit nō est paratus audire ecclesiam. Doctores theologi nominatī doctor subtilis in quarto reprobāt ex hac radice tantā multiplicatōnem excoīcacionū / presertim late sentētie. attendētes q̄ potestas ecclesiastica data est in edificatiōem nō in destructiōem ⁊ laqueū inextricabilem animarū. Quis enī diceret q̄ aliquis prelat⁹ ex motu capitis sui ferens excoīcacionē de rebus indifferentib⁹ / vel etiam bonis de genere vt q̄ leuans festucā vel dans hōi elemosinam. excoīcaciōez incurreret ipso facto. tollerandus esset ⁊ audiendus. Sic in proposito. quia prorsus idifferēs est tenere bullam pape. bene vel male scilz ad reuerentiā bene. vel ad contemptum male sic ad alios fines bonos vel indifferentes. bene vel indifferenter. Attento deniqz q̄ nō est contemptus verus vel interpretatiuus vbi nō est obligatio sciendi / prout euenit in cōstitutōibus pure positiuis apud mā hōinū multitudinē vbi ignorantia excusat / presertim apud deum. Alioquin quilibz est obligatus esse summ⁹ iuristā. immo plus q̄ summus qui sciret omnes p̄stitutōes summorū pōtificū ⁊ aliorū scriptas ⁊ non scriptas. Possent et expediret hec inconuenientia latius deduci contra imponētes iugum graue hōinibus qd nec ipsi digito mouere volunt. nec eorū patres et filij ferre potuerunt. Hoc vnum ad presens quesitū dico q̄ circumstantijs attentis non est habendus scrupulus. tā q̄ de excoīcacione late sentētie. que deinceps prohibere debeat a celebratiōe

missarum ⁊ similitū. Nihilominus quia abundās cautela nō nocet / si discreta nō fatua sit / habeat scrupulosus tales animi p̄paratiōem q̄ vbi etiam aliter aut securius agendum sibi monstraret proponit hoc se facturum. **Finis.**

Item ab eodē do Z
mino cancellario circa materiā excoīcacionū et irregularitatum. ⁊c.

Prima consideratio:

Contemptus clauium ecclesiasticarū / causat quasi formalr et principali ter / excoīcacionis vel irregularitatis detrimentū. Sic enim solent p̄muniter domini iuriste dicere q̄ irregularitas contrahit̄ / dum aliquis excoīcatus / se immiscet sacris / in cōtemptu clauū. Fundatur autē hec consideratio principaliter ex illa lege euāgelica **Matth. xxiii.** Si peccauerit in te frater tuus. ⁊c. Sequitur. Dic ecclesie. Si ecclesiā non audierit / sit tibi sicut ethnicus ⁊ publicanus. **Secunda** Contemptus clauium / potest interuenire multipliciter in aliquo. Uno modo directe ⁊ causalit̄ ⁊ hoc proprie dicit̄ fieri ex cōtemptu quādo scz cōtemptus est causa actionis / principalis. ita q̄ nō fieret actio nisi esset ad contemptū clauū. quē admodū si quis dicat episcopo excoīcanti. Ego in despectum vestri / et vestri p̄cepti nihil agam illius quod inberis. Alio modo fit contemptus implicite. quia videlicet est contumacia in obedientia. quāuis non ex inobedientia vel propter nō obedire. sed propter aliquid aliud delectabile vel vtile / aliqz peccat contra prelati iussione. **Tertio** modo dicitur cōtemptus interpretatiue. omnis voluntaria trāgressio cuiuscunqz p̄cepti. et isto modo reperitur cōtemptus in omni peccato presertim mortali. directe vel indirecte. vere vel interpretatiue. **Tertia** Contemptus primo modo / rōnabiliter demeret̄ excoīcacionē ⁊ consequēter irregularitatē. Similit̄ ⁊ secundus dū iungit̄ contumacia. Sed tertius cōtemptus nō semp̄ est excoīcacionis ecclesie / nec cōsequenter irregularitatis / demeritorius. Dicit̄ ecclesie notanter. quia omnis peccans mortalr / ē a deo ⁊ ap̄ deū excoīcat⁹

De materia excoicationū

sed non semp p ecclesiasticam sanctionē. Quarta **C**ontēptus / neutro modozū predictozū dicendus est interuenire / contra preceptū aliquod prelati / quādo manifeste et notorie prelat⁹ abuti⁹ in huius / modi precepto / clauū potestate. et hoc dū scit et cognoscit ille qui nō obedit. nec aliunde generat in sevel in alijs scandalosuz contemptū clauū. Quonia in hoc / talis nō est inobediēs clauū potestati sed erroneo clauū abusu. Quinta **C**ontēptus clauū / magis inuenit quoad culpam / in prelato taliter vt pmittitur abutente sua potestate. q̄ in nō obediēte. si cōpatio recipiat abusiua. Est igit quādoq̄ meritorū / et honorificatiūū ecclesie potestatis / q̄ tali prelato in faciē resistat cum appositione inculpate tutele. quemadmodum restitit paulus petro. **C**ontēptus clauū / quandoq̄ possz inueniri in vno qui nō pareret sententiē sui prelati / vbi et quando alius in eadē sententiā nō obediens / nullo modo contemptus esset reus preferim apud deum. Eius ratio est. quonia vnus reputat sententiā iustā. aut quomodolibet obediendū illi. alius vero non sed scit certitudinaliter aut probabilitate sufficienti / suum prelatū male vti / in preiudiciū clauū et in destructōez ecclesie. **7** **C**ontēpt⁹ clauū / debet inuestigari ex potestate legitima et vsu legitimo potestatis illius. qui precipiēdo excoīnicat vel irregularitatem cōminatur. Alioquin prelati possent inducere qualē cumq̄ vellent super alios seruitutē. si suis sententijs iniquis et erroneis / semper esset obediendum. Et ita patet. q̄ hoc cōmune dictum / sententiā prelati vel iudicis etiam iniusta timenda est. indiget glossa. Alioquin nō est generaliter verum. si timenda dicatur quia est sustinenda nec repellendā. immo in casu pati illam / essz affina patientiā et timor leporinus et fatuus. **8** **O**ctaua. **C**ontēptus clauū / plus habet periculi / erga psonam summi pontificis. q̄ erga inferiores. Quoniam ab abusibus inferioribus patet recursus ad papam per appellationis subsidium. Et si dicat q̄ ita potest a papā fieri appellatio ad cōcilium generale. Dixerūt olim ante concilium generale pisanum et constantiā. q̄ hoc nullo modo licebat. et allegāt iura sua pro se valde (sicut eis videtur) ex

pressa. Sed constanter nūc asseritur. q̄ est heresis damnata per constitutiōem expressissimā et practicātam in cōsilio predicto constantiē. prout alibi diffusius est ostensum. Respondet igitur aliter. q̄ non pro leuibus causis vbi etiam liceret / potest aut debet pro appellatiōibus prosequendis passim conciliū celebrari / sicut habetur recursus ad papam. **9** **N**ona **C**ontēptus clauū / non incurret in multis casibus quib⁹ pape mandato nō obediret. Dum scilicet abuti⁹ enormissimē et scandalosissime / potestate sua. in destructiōnem non in edificatiōnem. sicut tamen dicit apostol⁹ ideo potestatem datā esse. Exemplū si papa vellet thesauros ecclesiariū diripere aut hereditates vsurpare. aut in seruitutem abiectam / clerum cū suis bonis redigere. et iuribus suis spoliare sine causa. Quis diceret ista debere tolerari? Quis non censeret posse dici pape. cur ita facis? Quis non assentiet / in faciē sibi resistēdum. **10** **D**ecima **C**ontēptus clauū / etiam non semper inuenitur apud illos / qui nedum nō obediunt sententijs excoīnicatiōnum promulgatis per papam vel suos sed etiā non est iudicanda esse apud illos / qui per potestatem secularem / aduersus tales pretenas sententijs tueri se procurāt. Lex enim naturalis dicitur vt possit vis vi repelli. **11** **E**stat autem q̄ tales excoīnicatiōnes nō debent dici ius sed vis et violentia. contra quam fas habz libere vel homo vel animus se tueri. **12** **U**ndecima. **C**ontēptus clauū / et cōsequēter excoīnicatiō / vel irregularitas / nō incurritur / dum in premis casibus dicit aliquis iurista vel theologus iuxta conscientiā suam q̄ hmoi sententiē / nō sunt timende vel tenēde. et hoc preferim si obseruet informatō seu cautela debita / ne sequat scandalū pusillozū. qui estimant papā esse vnū deū qui habet potestatem omnē in celo et in terra. Veruntamē expellenda est taliū stulticia / per informatiōnes idoneas. qui si nolint adquiescere. ipsi iam sunt iudicandi de scandalo non dato sed accepto. hoc est de scandalo phariseoz et ex malicia. non pusillozū et ex simplicitate vel ignorantia. **13** **D**uodecima **C**ontēptus clauū / dicendus est magis foueri q̄ tolli / dū debentes abusu clauū resistere / diuidun

tur inter se et impediunt se. vel per stulticiam vel per ignauiam. ne communi consensu/ fiat ambulatio in domo domini. dum alij fauent abusibus alij tollere volunt. Veritas est quod omnis via fauorabilis et humilis tentanda est cum summo pontifice/ dum male informatus/ fert per se vel suos/ iniustas sententias/ quod desistat et reformet. Sed si nihil profert humilis sedulitas/ arripienda est viril et animosa libertas. // *Finit.*

Item ab eodem de cordis induratione

Quid durum male habebit in nouissimo. Durities ista/ quod modo causetur. et quid est illud apostoli/ deus cuius vult miseret/ et quem vult indurat/ non est mediocris questio. Siquidem deus neminem deserit nisi prius deseratur per auersionem ab eo per peccatum. Sed desentione facta/ cadit homo in profundum et contemnit. Contemnenti vero/ deus non dat gratiam sed resistit. ac postea non emollitur cor/ nec liquefit ad gratie susceptionem. Tandem pena damnationis infligitur. et obduratio confirmatur. Causa igitur obdurationis est voluntas auertens. et hec inicit. Voluntatis resistens. et hec continuat culpa premerens et hec confirmat. Deus gratiam non datur. et hec non liberat. Deus iuste puniens. et hec ordinat. // *Finit.*

Opusculum de in- dulgentiis eiusdem cancellarij

Quicquid alligaueritis super terram/ erunt ligata et in celis Et quecumque solueritis super terram/ erunt soluta et in celis. Mat. xviij. Collata est autem potestas hec hic promissa/ dum post resurrectionem Christus apprensus discipulis suis insufflauit in eos et dixit. Accipite spiritum sanctum/ quorum remiseritis peccata remittuntur eis. et quorum retinueritis retenta sunt. Joh. xx. Specialiter autem et excellenter data est ista potestas clauium ecclesie/ promissa prius Petro ibi Tibi dabo claves regni celorum. Mat. xvi. Dum post resurrectionem ter interrogatus de dilectione/ dixit Christus sibi ter respondenti quod eum diligeret. pasce agnos meos. pasce oues meas. Fundauerat autem Christus potestatem alligam

di iuridice per executionem dum dixerat. quod si ecclesiam non audierit. etc. Fundat denique super premissis/ potestas omnis/ indulgentias conferendi. Super quibus quod variis variis tradiderunt. Placuit sequentes annotare pauculas consideraciones. **Prima consideratio.** Potestas clauium ecclesie/ iudicialis et forinseca/ non extendit se simpliciter et directe/ ad remissionem culpe. Ratio quod requirit sacramentalis confessio et absolutio quod non fit in publico et iudiciali foro. **Secunda.** Potestas clauium iudicialis et publica/ non extendit se principaliter et directe ad diminutionem pene/ nisi illi quod infligit aut infligere potuit/ cuiusmodi sunt pene executionum. et quarumcumque irregularitatum. inhabilitationum circa legitimos actus ecclesiasticos aut civiles. Ratio quod ad partem que excipit et affirmat. quia cuius est condere huius est destruere vel interpretari. Sed negatiua patet per idem argumentum a contrario sensu deductum. **Tertia.** Potestas clauium ecclesie super indulgentiis concedendis/ modis quibus consuevit vti ecclesia vel ecclesie plati/ a summo usque deo/ sum/ per quotatorem dieum et annum/ presuppone necessario remissionem vel indulgentiam in foro secreto conscientie seu confessionis sacramentalis. de facto vel in voto seu proposito. et sepius in facto. iuxta tenorem bullarum quibus inserit hec clausula. vere penitentibus et confessis. nisi collator indulgentiarum/ intendat satis esse quod homo sit in caritate contritus/ scilicet cum proposito tpe et loco confessionem facere actualem. Esset autem ista fauorabilior interpretatio sine confessione quod libet. **Quarta.** Potestas clauium ecclesie/ sacramentalis et in foro conscientie/ eminentior est vtilior et eligibilior in collatione indulgentiarum quam potestas sola iudicialis. Ratio patet ex precedentibus. quoniam sine confessione sacramentali de facto vel in voto seu proposito/ nulli dies indulgentiarum vel a pena vel a culpa fortuitur effectum. **Quinta.** Solus papa supremus Christus cum patre et spiritu sancto/ potest dare plenaria autoritate indulgentiam omnimodam a pena et culpa. quam dum confert/ dat innumerabiles et infinitos indulgentiarum dies. Ratio quia vel absoluit et quitat totam penam debitam peccato mortali. siue sit originale sine actuale. Et hec quidem est infinita extensiuè atque duratiue. Aut si

De indulgentiis

mutat christus penam illam debitam mortali eternam / in temporalē / patet adhuc quod huiusmodi remissio se extendit ad infinitos dies indulgentiarum / si tales dicere possumus dies infinitos vel eternos. Juxta illud Dies eternos in mentē habui.

Sexta Solus papa christus / gratis / absque merito alio quam suo / facit huiusmodi commutationem pene perpetue in penam temporalem vel in plenam absolutiōnem. Ratio quia si talis remissio fieret ex merito illius cui remittit / ipsa non esset iam pure gratuita. sed quodammodo debita vel ex opibus vendita. nos autem hoc intelligimus de merito condigni.

Septima Solus papa christus / in iustificatiōne impij prius natura infundit gratiam quam remittat culpam. Prius insuper dimittit reatum penę eterne per infusionem huiusmodi gratię / quam homo mereat a peccato resurgere / vel ab hoc reatu liber esse. Quod circa nō satis aduertebant qui dicebant primū actum contritiōnis post peccatū / esse plus incōpabiliter meritorij / quam aliquę posterioris elicitū. Fundantes se in hoc quod contritiō merebat liberatiōnem a pena eterna. et consecutiōnem vite eterne. nō ita consequentes merebant huiusmodi remissionem. quia iam facta erat.

Octava Solus papa christus potest illam tot dieꝝ / et annorum millē miliū indulgentiā cōcedere / quę lis posita reperitur in diuersis concessionibus summorum pontificū vel aliorum / sub varijs temporibus locis et causis. Et forte talis enormitas concessionis ab aliquibus questuosis aut aliter male motis / cōficta est.

Nonā Indulgentiarū concessiō ratiōnalis / presupponit in cōferente auctoritatē a christo fundatā. et in euangelio vel ex ipso explicatā. Presupponit idoneitatem et adimplētōem conditionis appositę in indulgentiis. ut quod sit verus contritus et confessus. et faciat hec aut ista etc. Presupponit tertio causam concessionis seu distributionis huiusmodi indulgentiarum legitimā. clauē scilicet ecclesię nō errantē. neque christo reprobantē. vbi nō certa et euidēs noticia requiritur. sed estimatio bone fidei et probabilis cōiectura. quę admodū in distributione thesauri materialis. de fisco regio vel ecclesiastico / papa vel rex vel alius distributor attenderet.

Decima Indulgentiarum concessiō per tot milia

nedum dierū sed et annorū / videtur difficulter saluabilis post remissionem eterne pene et commutationem in temporalem. Constat enim quod nec homo singularis in hac vita potest aut debet ad tot annos obligari penitentiam agere. cum non victurus sit per millesimā partem tot annorū. et nemo ad impossibile obligatur. Constat per terea quod dum mūdus finem habebit / cessabit purgatorij. et ex consequenti dies penarum suarum.

Undecima Indulgentiarum concessiō non extendit se ad penas et corruptiōne nature contractas per peccatū originale. Certum est enim quod papa non absoluit a siti. a fame. ab infirmitatibus. et a morte. Extendit igitur se huiusmodi absolutio ad penas supradictas et infligendas / iusto penitentialis satisfactiōnis iudicio pro peccatis actualibus / vel hic vel in purgatorio. quoniam in inferno nulla est redemptio.

Utrum vero clauē ecclesię / se possint extendere nō solum super terrā sed sub terra in purgatorio / maxime quo ad remissionem pene aut venialis culpe aut excommunicatiōnis prius late dum viueret reus nunc existēs in purgatorio / sunt opiniōnes ad vtramque partem probabiles. Et fauorabile est dicere quod sic. saltem per indirectum. propter communionem in charitate.

Sed neque debet aliquis sic inniti indulgentiis concessis in toto vel in parte a pena et a culpa quin studiosius sit satisfacere per se et alios hic in vita.

Duodecima Indulgentiarum concessiō / non est pependenda seu cōtēnenda. sed amplectenda deuote in fide spē et charitate domini nostri Jesu christi qui potestatem talem clauium ecclesiasticarum dedit hominibus. Constat enim quod fructuosior est et acceptabilior deo et hominibus operatiō. talibus innitens indulgentiis / quam altera. et hoc ceteris paribus / non innitēs.

Consilium est igitur solum et sanum quod absque curiosa discussione de precisa vel euidenti et certa quantificatione seu mensuratōe huiusmodi indulgentiarum studeat homo pius / tales acquirere secundum qualitatem sue vocatiōnis. Pondus autem valoris illi relinquere / qui omnia facit et fecit / in numero. pondere et mensura.

Postremo cōcedentes indulgentias / taliter / et in intentōe et in verbis vel in scriptis

suas concessiones moderentur. vt nec di-
 uine iusticie cum misericordia derogetur
 nec scandalū maxime pusilloꝝ prebeatur
 vel ne facilis concessio maioris indulgē-
 tie pro minimis vel exiguis causis/ pari-
 at in arduis et legitimis pro ecclesia vel
 republica negotijs detrimentū. **D**eci-
 ma tertia. **S**i quis petit pro se et pseuer-
 ranter et pie. hoc est ad salutem et ex cari-
 tate efficacis eius oratio. Patet hoc ex re-
 gula magistrali que fundatur super hoc
 verbo christi Si quid petieritis patrem
 in nomine meo dabit vobis. **D**ecima
 quarta. **S**i quis petit indulgentiam
 peccatorum fieri sibi in hac vita potius
 q̄ in purgatorio/rite petit et pie. quoni-
 am pena purgatorij longe grauior est et
 minus habens/ immo nihil habens de-
 merito. Deducit ad hoc/ petitio psal. no-
 tans de triplici foro iudiciali seu puniti-
 uo. Domine ne in furore tuo arguas me.
 quo ad infernū vbi regnat horrenda et q̄
 dāmodo furiosa iusticia propter effectū/
 non ob iudicantis affectum. Neq̄ in ira
 tua corripas me. quo ad purgatorij vbi
 sedet iusticia quodāmodo rigorosa et ira-
 ta. Miserere mei domine quoniā infirmus
 sum. quo ad p̄ntem vitam vbi sceptrum
 tenet et thronum gratie dulcis misericor-
 dia. **D**ecima quinta. **S**i quis
 petit indulgentiam peccatorū suorum fi-
 eri in hac vita ex caritate et pseueranter/
 obtinebit vtq̄ et moriens statim enola-
 bit ad celum. Sequitur ex precedētibus
 quia vel per martiriū vel alijs modis deo
 cognitis/ purgabitur in hac vita et longe
 mitius q̄ in altera puniretur. simul et pre-
 mium essentielle/ pe- patientiā merebitur
 augmentari. **D**ecima sexta. **S**i q̄s
 petit dilatiōem satisfactiois sue fieri non
 in hac vita sed in purgatorio/ potest hoc
 contingere culpabiliter propter debilita-
 tem fidei de penis purgatorij. aut quia ni-
 mis amat delicias et honores vite presen-
 tis. vel asperitates exhorret. Si vero ve-
 niat bec petitio/ ex consideratiōe fragili-
 tatis proprie/ et debilitate sue patientie
 in aduersis/ ne succumbat et peccet. tolera-
 bilis videtur esse timor iste licet imperfe-
 ctus sit et non omnino excusabilis qz quo-
 dammodo diffidit de deo q̄ nō tolerabi-
 liter secum ageret neq̄ q̄ daret debitā pa-
 tientia. **C**olligitur autem ex hac consi-

deratione quadruplici/ ratio moralis et
 theologica. Cur viri sanctissimi/ tot fla-
 gellis atteruntur in hac vita. quia confidē-
 tes in dei misericordia/ q̄ faciet eis cum
 temptatiōe prouentū/ petūt hic puniri
 et non in finem peccata scilz etiam venia-
 lia differri purganda. quorū deus petitō-
 nem exaudiens/ cōmutat sententiā et pe-
 nam purgatorij in penā temporalis hu-
 ius exilij/ et in augmentū essentialis pre-
 mij scilz cum acceleratiōe paradisi. Hinc
 est illud Augustini. Hic re. hic seca vt in
 eternū parcas. Notetur de mauricio im-
 peratore. qui elegit hic puniri et prodito-
 rie occisus est. Sic aliqui iusti/ viuunt q̄
 moriūtur ignominiose quo ad mūdum.
 sed mors iusti subita/ quam precessit bo-
 na vita. non minuit merita si moriat ita.
 Propterea nil temere iudicandū. Certis-
 simum signum indulgentie salutaris est/
 bona facere et mala pati. Lugduni anno
 1427. Sexta die octobris.

Subduntur alie

consideraciones eiusdem pro amplifica-
 tione materie super indulgentia peccato-
 rum.

Consideratio prima
 Eligibilis est orare pro viuīs
 q̄ pro mortuis. vt liberentur a
 culpa et perseuerent in gratia.
 Accipitur autem oratio nomi-
 ne generali/ pro omni adiutorio spiritua-
 li quale intelligit fieri tribus modis. Per
 amicabilem intercessionem. per meritori-
 am actiōnem. per recōpensatoriā satisfac-
 tionem. Patet igitur consideratio quia
 mortui sunt extra terminū vite. qui si sint
 in purgatorio vel in celo/ non indigent li-
 berari a culpa/ maxime a culpa mortali et
 sunt in gratia confirmati. damnatis vero
 non prodesse. **C**onsideratio secūda
 Eligibilis est orare pro mortuis exi-
 stētibus in purgatorio vt liberentur a pe-
 na/ q̄ pro viuīs. Ratio est. quia plus in-
 digent. quia minus se iuuare possunt. Re-
 compensabunt preterea cum eis bene fue-
 rit in gloria quando habebunt vocem in
 celo. Deniq̄ non potest pro ipsis esse ta-
 lis oratio frustra cum sint in gratia. cum
 preterea fiat ex sua iussione vel ordinatiō-
 ne principali. Multi rursus ita fieri me-
 ruerūt dū erant in via. bona sua largiēdo

De indulgentiis

Et ita de pluribus causis seu motibus Porro amicabile intercessio: spectat maxime ad sanctos in gloria qui sunt extra statum merendi et satisfaciendi. Sed meritoria actio pertinet ad solos viatores. Recompensatio similiter satisfactoria spectat ad eos tam pro vivis quam pro mortuis qui participes esse possunt. Expedi demum: ut omnis oratio nostra ecclesie communioni se coniungat. **Tertia consideratio.** Eligibilis est homini viatori procurare sibi iuvenem spirituale in vita sua ut liberetur a culpa et pena: quam expectare per fundationes aut alia pia testamentorum legata post mortem quae talia sibi fiant. Sequitur ex consideratione predicta, quia post mortem ista non perderunt sibi ad melius nisi quam liberetur a pena si sit in purgatorio. Hunc autem dum vivit sibi prodesse possunt ad liberationem culpe et inveniendam gratiam, necnon ut in gratia finaliter perseveret. Rursus ex alio quia liberalius et difficilins est dare in vita quam relinquere post mortem distribuendum. **Quarta consideratio.** Eligibilis est ceteris paribus agere opus satisfactorium ex charitate pro vivis aut mortuis: quam opus solum meritorie actionis aut amicabile intercessionis. Patet quia satisfactio includit tria simul et non e contra. Juncto quod opus meritorium simul et satisfactorium: non minus meretur de premio essentiali vel augmento gratiae ex hoc quod est satisfactorium pro certa liberatione a pena: quam si non esset alicuius pene deletivum, alioquin non expediret satisfactio si in diminutionem gloriae (que incomparabilis melior est quam a pena liberatio) verteretur. Additum est ceteris paribus, quoniam opus meritorium non penale et per consequens non satisfactorium, ut sic posset fieri cum maiori caritate circumstantiis alijs meliorantibus actionem: quam liberatio a pena non equaleret augmento gratiae in presenti vel glorie in futuro. **Transferentibus considerationes ad omnem genus suffragiorum etiam illorum que habent efficaciam ex vi operis operati: ut in sacramento missae.** **Concludit insuper ex permissis quod non semper eligibilis est adquirendae indulgentias per liberationem a pena vel satisfactioem: quam alijs operibus vacare: dum presentia fieri cum maiori caritate. Et ita dicere de operibus vite active, ut de ieiunijs aut alijs afflictionibus penaliibus: et tamen satisfactorijs.** Patet iterum fatuitas illorum: qui so-

lo intuitu laute sustentationis habende: se onerant operibus satisfactorijs per alienis. Secus si ex magna et sola charitate pro mortuis hoc faciunt. Et dum sentiunt se vtilius et accommodatius iuxta vocationem suam occupari circa talia opera quam circa puras et altas meditationes et excessus mentales: qui paucorum sunt valde. Aut subinde quia sunt obligati propter receptionem sustentationis corporalis per fundatores vel alios: taliter exerceri. **Collige ergo quod indulgentie peccatorum: proveniunt multis modis.** Primo est satisfactio propria voluntarie facta. Secundo est satisfactio propria in confessione suscepta. Tertio satisfactio per alium per se persoluta in corpore vel in domo presertim cum autoritate comutantis. Quarto per indulgentias ecclesie seu prelatorum. Quinto per communicationem suffragiorum communium sicut in monasterijs et ecclesijs. Sexto per patientiam in adversis cum obsecratione quae in partem sue purificationis convertantur, nam dominus in tribulatione peccata dimittit. Septimo per omne opus ex caritate factum: quavis spectet ad contemplationem, si iungatur intentio vel oratio: quae valeat ad indulgentiam peccatorum. Sic enim dictum est de maria magdalena quia dimissa sunt ei peccata multa, quia dilexit multum. Et ad servum. Omne debitum dimisi tibi quia rogasti me. Valet octavo vehementer omne opus misericorditer primis impensum secundum opera misericordie: tam spiritualia quam corporalia: quorum quilibet est septenarium rediguntur. Sic enim dictum est datez dabitur vobis: dimittite et dimittetur vobis. Postremo pietas gratuita dei: scilicet: unquam suorum prevenit et confert sepe indulgentiam quale nullis precedentibus meritis haberemur imitando eis: hoc semper supposito quod summus papa dominus noster Iesus christus has indulgentias certificabit et confirmabit. Qui nos semper dirigat et conservet in operibus mandatorum suorum. Qui cum deo patet.

Explicit opusculum de materia indulgentiarum.